

ВЕЛИКОДИМЕРСЬКА СЕЛИЩНА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

ЗВІТ

**про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку
Великодимерської селищної територіальної громади
до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на
2025-2027 роки з її реалізації**

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з розробки Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації та експертів зі стратегічного планування ініціативи «Інклюзивне відновлення за лідерства громад» (CLIR) проєкту «Супровід Урядових реформ в Україні» (SURGe), що фінансується Урядом Канади та впроваджується компанією Alinea International

Зміст

ВСТУП	3
1.ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОДИМЕРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ)ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РР. З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	5
2.ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	19
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	34
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	40
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	49
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ.....	56
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ.....	59
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	62
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	66
11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.....	67

ВСТУП

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації (далі – Стратегія та План) зорієнтована на розвиток сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортною та безпечною для ведення бізнесу та проживання, відпочинку.

Стратегія узгоджується з пріоритетами і цілями стратегічних документів державного та регіонального рівня: Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки та Стратегії розвитку Київської області на 2021– 2027 роки.

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» державою визначено необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, що підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності, які можуть мати можливі екологічні наслідки.

СЕО здійснюється на засадах законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Стратегія розвитку Великодимерської громади відповідає засадам екологічної політики України, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» та Розпорядженню Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року».

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації розроблено з врахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. №296.

Під час проведення стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії та Плану заходів відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018 р.), Постанови Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки №430 від 2 травня 2023 року було оприлюднено Заяву про визначення обсягів СЕО Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації та повідомлення, шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Великодимерської селищної ради та внесено Великодимерською селищною

радою до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки з метою одержання та врахування зауважень і пропозицій громадськості. Також інформацію розповсюджено у публічних місцях в сільських населених пунктах громади.

Під час громадського обговорення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки надійшов лист від Департаменту екології та природних ресурсів Київської обласної державної адміністрації (лист №2895-28.06.2-2024 від 10.10.2024 року) з рекомендацією дотримання чинних нормативних документів при підготовці звіту про стратегічно екологічну оцінку.

Департаменту охорони здоров'я Київської обласної державної адміністрації (лист №33/4147-2024 від 09.10.2024 року) без зауважень та з рекомендацією врахування наслідків реалізації проекту документа державного планування, що потенційно можуть вплинути на стан довкілля, у тому числі здоров'я населення.

Реалізація заходів, щодо яких розробляється стратегічна екологічна оцінка, буде відбуватись з дотриманням чинних нормативних документів. Звіт розроблено з врахуванням Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 р. №296.

Необхідно брати до уваги той факт, що Стратегія відображає загальні пріоритети та цілі розвитку усієї громади загалом, без акцентування на конкретні території, в межах яких існують соціальні, економічні чи екологічні проблеми, які потрібно вирішувати на більш низькому рівні планування, в тому числі на рівні реалізації конкретної планової діяльності.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОДИМЕРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РР. З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

СЕО охоплює аналіз ймовірного впливу на стан довкілля, умови життєдіяльності та здоров'я населення Великодимерської селищної територіальної громади (далі – Великодимерська громада) за умови реалізації Стратегії та Плану заходів. Відтак об'єктом аналізу є визначені у Стратегії та Плані заходів стратегічні, оперативні цілі та завдання.

Стратегією визначено **стратегічне бачення** Великодимерської громади.

Стратегічне бачення: Великодимерська громада – східний щит столиці, лідер з виробництва безалкогольних напоїв, улюблене місце відпочинку мешканців та киян! Громада з розвинутою експортноорієнтованою промисловістю та сучасними транспортно-логістичними комплексами. Згуртована громада із збереженою українською ідентичністю та територією сталого розвитку.

Стратегічне бачення розвитку Великодимерської громади буде досягатись завдяки реалізації трьох стратегічних цілей:

Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету

Стратегічна ціль 2. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання

Стратегічна ціль 3. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної.

Перша стратегічна ціль «Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету» досягається через реалізацію таких оперативних цілей: «Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою»; «Мешканці та мешканки громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність»; «Громада є туристично привабливою дестинацією».

Друга стратегічна ціль «Громада є екологічно чистою, та комфортною для проживання» досягається через реалізацію трьох оперативних цілей «Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок», «Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади» та «Громада є дружньою до довкілля».

Третя стратегічна ціль «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної» досягається через реалізацію таких *оперативних цілей*: «Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної»; «Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та згуртування мешканців та мешканок є запорукою процвітання громади»

В основі Плану заходів на 2025-2027 роки з реалізації Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)– проєктні ідеї, що були запропоновані мешканцями громади, представниками структурних підрозділів селищної ради, комунальних підприємств та установ, старостами, представниками інститутів громадянського суспільства, молодіжної ради та відібрані Робочою групою. Загалом до Плану заходів увійшло 45 ідей проєктів/програм місцевого розвитку, скерованих на виконання завдань для досягнення оперативних та стратегічних цілей Стратегії.

Оперативні цілі деталізовані в завданнях. Завдання дають розуміння, яким чином громада буде досягати цілей свого розвитку (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації

Стратегічна ціль 1. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету	
<i>Оперативні цілі</i>	<i>Завдання</i>
1.1.Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою	1.1.1. <i>Забезпечити ефективне управління комунальною власністю та землею, якісний просторовий розвиток громади</i>
	1.1.2. <i>Створити індустріальний парк та інші нові інвестиційні продукти</i>
	1.1.3. <i>Популяризувати бренд та інвестиційний потенціал громади</i>
1.2.Мешканці та мешканки громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	1.2.1. <i>Створити консультаційний центр підтримки бізнесу (бізнес-хаб) та налагодити комунікацію бізнесу з владою</i>
	1.2.2. <i>Забезпечити підтримку започаткування бізнесу мешканцями та мешканками, зокрема молоддю</i>
	1.2.3. <i>Створити умови розвитку підприємництва (у т.ч. в частині облаштування ринкових площ, розвитку фермерських господарств, виробництва крафтової продукції тощо)</i>
1.3.Громада є туристично привабливою дестинацією	1.3.1. <i>Створити та розвинуто рекреаційно-туристичну інфраструктуру привабливу для туриста/туристки та мешканця/мешканки громади (туристичні маршрути, зелений, індустріальний, спортивний туризм та супутня інфраструктура)</i>
	1.3.2. <i>Створити інент-магніти для туристів (проведення фестивалів, ярмарок тощо)</i>
Стратегічна ціль 2. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	
2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок	2.1.1. <i>Створити якісну авто- та вело – інфраструктуру, розширено логістичні можливості для мешканців та мешканок</i>
	2.1.2. <i>Забезпечити та розширити покриття населених пунктів якісним водопостачанням, водовідведенням, теплопостачанням, бюветами, що відповідає потребам мешканців та мешканок</i>
	2.1.3. <i>Покращити благоустрій території з огляду на потреби різних поколінь і соціальних груп</i>
	2.1.4. <i>Зміцнити безпеку проживання мешканців та мешканок усіх населених пунктів</i>
2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	2.2.1. <i>Підвищити енергоефективність публічних установ та комунальних підприємств</i>
	2.2.2. <i>Розширити можливості використання альтернативних джерел енергії (сонячної, вітрової)</i>
2.3. Громада є дружньою до довкілля	2.3.1. <i>Створити сучасну систему управління відходами</i>
	2.3.2. <i>Забезпечити сприяння підвищенню рівня екологічної культури населення</i>
	2.3.3. <i>Облаштувати природні відпочинкові зони у Великодимерській громаді.</i>

Стратегічна ціль 3. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної	
3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	<i>3.1.1. Дошкільна, шкільна та позашкільна освіта є інклюзивними, якісними та доступними</i>
	<i>3.1.2. Забезпечити сприяння доступності та якості послуг сфери охорони здоров'я мешканців і мешканок усіх населених пунктів</i>
	<i>3.1.3. Створити можливості самореалізації у культурній сфері незалежно від віку та статі</i>
	<i>3.1.4. Створити умови розвитку спорту та фізичного розвитку дітей і дорослих, популяризовано здоровий спосіб життя</i>
	<i>3.1.5. Забезпечити сприяння підвищенню якості та доступності соціальних послуг</i>
3.2. Ефективна співпраця органів самоврядування та згуртування мешканців і мешканок є запорукою процвітання громади	<i>3.2.1. Налagodити діалог «влада-громада», що забезпечує людино-орієнтований підхід управління у громаді</i>
	<i>3.2.2. Сприяти підвищенню громадської активності та патріотизму мешканців та мешканок</i>
	<i>3.2.3. Забезпечити сприяння підвищенню якості та доступності адміністративних послуг для мешканців та мешканок усіх населених пунктів громади</i>

Реалізація Стратегії громади не несе ризиків виникнення соціальних конфліктів. Розробка Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації здійснювалась із залученням широких верств громадськості та розрахована на реалізацію інтересів різних груп населення та сприятиме розвитку всієї території громади, зокрема:

- відкриті засідання (01.07 2023р, 06.08.2023 р., 24.10 2023р.) відбувались за участі в.о.голови громади та його заступників, представників структурних підрозділів, комунальних установ Великодимерської селищної ради, депутатів селищної ради, громадських організацій, бізнесу, молоді, мешканців громади;
- представлені проекти реалізують інтереси різних груп населення: дітей та учнів, молоді, працездатного населення, людей похилого віку, мало мобільних груп населення тощо.
- серед представлених ідей проектів є ті що напрацьовані громадським сектором, молодіжною радою. Проектна ідея створення громадського бюджету передбачає широке залучення громадськості до вирішення завдань місцевого розвитку;
- після прийняття рішення про розробку Стратегії громади було проведено опитування мешканців, органів місцевого самоврядування та бізнесу громади з метою виявлення найболючіших проблем на напрямків розвитку громади.

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців.

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722. При розробці Стратегії та Плану заходів громади враховані ключові аспекти Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, в якій визначено 3 стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах
2. Підвищення конкурентоспроможності регіонів;
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (ДСРР)

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)										
	I. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження	1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно	1.2. Мешканці громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією	II. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок	2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	2.3. Громада є дружною до довкілля	III. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної	3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	3.2. Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та згуртування мешканців та мешканок громади є запорукою процвітання громади
I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	*	**	*		**	**	*	**	*	**	**
1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	**	**	*		*	*	*	**	**	**	*
1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах								**	**	**	**
1.3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп					*	**		**	**	**	**
II. Підвищення конкурентоспроможності регіонів	**	**	**	**	*	**	**	*	*		
2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів						**	**	*			
2.2. Сильна, спроможна та конкурентоздатна	**	**	**	**	**	**					

Стратегічні та оперативні цілі ДСРР	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)										
	I. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження	1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно	1.2. Мешканці громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією	II. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок	2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	2.3. Громада є дружньою до довкілля	III. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної	3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	3.2. Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та згуртування мешканців та мешканок громади є запорукою процвітання громади
регіональна економіка											
III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	*	**			*	**			**	*	**
3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС	**	**							*		*
3.2. Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями	**	**			*	**			**	*	**

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв'язок) або + (опосередкований зв'язок)

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Оновленій Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки засвідчує їх повне (понад 50% оперативних цілей) або часткове (менше 50% оперативних цілей) співпадіння зі змістом усіх 3 стратегічних цілей ДСРР.

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету» Стратегії Великодимерської селищної територіальної громади на період до 2034 року прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю 2 Державної стратегії та частково – 1 та 3.

Стратегічна ціль 2 «Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання» повністю узгоджується з ціллю 1 та частково – з цілями 2 та 3.

Стратегічна ціль 3 «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної» прямо кореспондується з ціллю 3, частково – з цілями 2 та 1.

Стратегічні напрямки розвитку Великодимерської СТГ також сформовані відповідно до стратегічних цілей **Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки**, котра передбачає, що Київщина – іміджевий, фінансово самодостатній регіон – лідер України з потужною інноваційною та високотехнологічною економікою, професійним інтелектуальним бізнесом та креативним смарт-середовищем, високою якістю життя, наближеною до загальноєвропейських стандартів, комфортними та безпечними умовами для проживання, де збережено історико-культурну спадщину та національні традиції українського народу, створено рівні умови для всебічного та гармонійного розвитку людини.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки проведено у таблиці 1.3.

Стратегія розвитку Великодимерської СТГ безпосередньо відповідає стратегічним цілям Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки. Вона містить відповідні зазначеному документу стратегічні та оперативні цілі, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету» Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2034 року прямо співвідноситься зі стратегічною ціллю 2 Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки та частково – з ціллю 3 та 4.

Стратегічна ціль 2 «Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання» прямо кореспондується з цілями 1 та 4 Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки та частково – з ціллю 2.

Стратегічна ціль 3 «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної» добре узгоджується з стратегічною ціллю 1 Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки та частково – з цілями 2, 3 та 4.

Таблиця 1.3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)										
	I. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету	1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою	1.2. Мешканці громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією	II. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок	2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	2.3. Громада є дружньою до довкілля	III. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної	3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	3.3. Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та згуртування мешканців та мешканок є запорукою процвітання громади
1. Розвиток людського потенціалу, наближення якості життя до європейських стандартів					**	**	*	**	**	**	
1.1. Якісна освіта для всіх									**	**	
1.2. Охорона здоров'я та здоровий спосіб життя людей									**	**	
1.3. Розвиток культурного і духовного середовища, збереження і популяризація культурної спадщини					*				**	**	
1.4. Забезпечення населення якісними комунальними послугами					**	**	*		*		
1.5. Створення умов для якісного, комфортного та безпечного життя людей					**	++	*		*		

<p>Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки</p>	<p>Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)</p>									
	<p>I. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету</p>	<p>1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою</p>	<p>1.2. Мешканці громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність</p>	<p>1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією</p>	<p>II. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання</p>	<p>2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвиненою та відповідає потребам мешканців та мешканок</p>	<p>2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади</p>	<p>2.3. Громада є дружньою до довкілля</p>	<p>III. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної</p>	<p>3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної</p>
<p>1.6. Екологічна безпека та охорона навколишнього природного середовища</p>								**		
<p>2. Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону</p>	**	**	**	**	*	*	*		*	*
<p>2.1. Розвиток видів промислової діяльності з високою доданою вартістю</p>	**	**	**							
<p>2.2. Розвиток високотехнологічного сільськогосподарського виробництва</p>	**	**	*							
<p>2.3. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва</p>	**	*	**						*	*
<p>2.4. Розвиток туризму та рекреації</p>	**		*	**	*	*				
<p>3. Розвиток інноваційно орієнтованих галузей економіки (на засадах смарт-спеціалізації)</p>	*	*							*	*
<p>3.1. Розвиток інноваційної екосистеми</p>	*	*								
<p>3.2. Активізація наукової та інноваційної діяльності в секторах смарт-спеціалізації</p>										
<p>3.3. Розвиток людського капіталу для підтримки смарт-спеціалізації регіону</p>								**	**	
<p>4. Сталий розвиток територій населених пунктів і громад</p>	*	**			**				*	*

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року)										
	I. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету	1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою	1.2. Мешканці громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією	II. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвиненою та відповідає потребам мешканців та мешканок	2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	2.3. Громада є дружньою до довкілля	III. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної	3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	3.3. Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та згуртування мешканців та мешканок є запорукою процвітання громади
4.1. Розвиток територій в інтересах територіальних громад	**	**			*						*
4.2 Розвиток дорожньої та транспортної інфраструктури регіону					**			*	*		

*У клітинках ступінь зв'язку окремих цілей відмічається

Стратегічними цілями державної екологічної політики України відповідно до **Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»** визначено:

Ціль 1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва.

Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України.

Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України.

Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення.

Ціль 5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз відповідності стратегічних цілей Стратегії громади стратегічним цілям державної екологічної політики, визначеним Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (далі – стратегічні цілі державної екологічної політики), наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) стратегічним цілям державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Стратегічні цілі державної екологічної політики	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Великодимерської громади
---	--

	1. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету	2. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	3. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	++	++
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України	++	++	+
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку	+	++	++
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	+	++	++
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	0	0	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями державної екологічної політики;
- + – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики;
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії територіальної громади.

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету» спрямована на формування інвестиційної привабливості громади, розвиток туристично-рекреаційної сфери та бізнес середовища у громаді, планування розвитку території через розробку містобудівної документації. Аналіз свідчить що дана ціль Стратегії та її оперативні цілі й завдання узгоджуються з стратегічними цілями державної екологічної політики. Планування розвитку території у громаді та підвищення рівня життя мешканців відбувається на засадах норм природоохоронного законодавства. При розробці комплексного плану просторового розвитку будуть враховані принципи екологічного планування: врахування екологічних аспектів та охорона природних ресурсів, заходів для зменшення негативного впливу на довкілля. Разом з тим, слід приділити увагу заходам Стратегії розвитку Великодимерської СТГ в частині дотримання принципів сталого розвитку при здійсненні заходів формування інфраструктури – створення індустріального парку, облаштування ярмарко-ринкового простору.

Стратегічна ціль 2 «Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання» передбачає впровадження енергозберігаючих технологій та розвиток системи енергоменеджменту у громаді, модернізацію інженерної інфраструктури та житлово-

комунального господарства громади, розширення послуг водопостачання, будівництва очисних споруд, формування якісної дорожньої інфраструктури а також налагодження системи управління ТПВ – сортування ТПВ, налагодження роботи сортувальної лінії у громаді, будівництва сміттєпереробного заводу, упорядкування будівельного сміття, забезпечення екологічної безпеки та захисту населення та території від надзвичайних ситуацій, покращення екологічного стану навколишнього середовища через прибирання території, інвентаризації лісосмуг, ліквідації стихійних сміттєзвалищ, озеленення територій та облаштування місць відпочинку, підвищення рівня екологічної культури дорослих та дітей тощо. Ця ціль стратегії максимально узгоджується з усіма стратегічними цілями державної екологічної політики.

Стратегічна ціль 3 «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної» спрямована на покращення життя та здоров'я населення шляхом надання якісних послуг через розвиток соціальної інфраструктури та ефективне використання наявного людського потенціалу. В завданнях стратегії громади турбота про різні категорії населення – людей похилого віку та маломобільних груп населення через облаштування суспільного простору, встановлення пандусів, молоді - через забезпечення активності, військово-патріотичної підготовки та створення Центру спільнототворення та профконсультування «СВІТЛІ», дітей та учнів - шляхом створення дитячих майданчиків, відпочинкових зон інше. В більшості завдання Стратегії розвитку Великодимерської ТГ узгоджуються і не суперечать цілям державної екологічної політики. При цьому слід приділити більшу увагу заходам Стратегії розвитку громади в частині впровадження екологічної освіти та виховання у освітніх закладах, формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості; підвищення рівня поінформованості суспільства щодо значення, переваг та інструментів сталого споживання і виробництва, стану і цінностей біорізноманіття та заходів, які необхідно здійснити для його збереження, відновлення і сталого використання.

У Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 №1363-р, визначено 12 стратегічних цілей для підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні:

- зменшення рівня промислового забруднення;
- створення ефективної системи хімічної безпеки;
- забезпечення раціонального використання природних ресурсів;
- досягнення «доброго» екологічного стану вод;
- забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату;
- створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії управління відходами;
- підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні;
- посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;
- стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного державного кордону;
- включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами;

– підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року № 1363-р (далі – стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки), представлено в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5. Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації стратегічним цілям Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Великодимерської громади		
	1. Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету	2. Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання	3. Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної
1. Зменшення рівня промисловою забруднення	++	++	0
2. Створення ефективної системи хімічної безпеки	0	0	0
3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів	++	++	++
4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод	+	++	+
5. Забезпечення сталого лісоуправління та підвищення здатності лісових екосистем адаптуватися до зміни клімату	0	++	0
6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії управління відходами	+	++	+
7. Підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища	+	+	+
8. Збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні	+	++	+
9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату	+	+	++

10. Стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після відновлення територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаного кордону	0	0	0
11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами	0	+	0
12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату	+	+	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

- ++ – цілі Стратегії узгоджені зі стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки;*
- + – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки опосередковано узгоджуються на рівні оперативних цілей та завдань;*
- 0 – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки нейтральні по відношенню одні до одних;*
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки;*
- – цілі Стратегії та стратегічні цілі Стратегії екологічної безпеки принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей Стратегії територіальної громади.*

Стратегічна ціль 1 «Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету» повністю узгоджується з 1, 3 стратегічними цілями Стратегії екологічної безпеки та опосередковано узгоджується з 4, 6, 7, 8, 9, 12 цілями. Серед заходів Стратегії планування розвитку території та створення комплексного плану просторового розвитку з урахуванням норм природоохоронного законодавства, модернізація матеріально-технічної бази комунальних підприємств, що дозволить підвищити чистоту населених пунктів, створення інвестиційного паспорту громади та формування інвестиційної політики основним принципом якої є залучення інвестицій у розвиток екологічно чистих виробництв, створення індустріального парку з орієнтацією на екологічно чисте виробництво, розвиток агротуризму у громаді.

Стратегічна ціль 2 «Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання» повністю або опосередковано узгоджується з більшістю цілей Стратегії екологічної безпеки та передбачає урахування норм природоохоронного законодавства. Дана ціль спрямована на забезпечення екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату через налагодження системи управління ТПВ (зокрема, розробка і впровадження місцевого Плану управління відходами на 10 років, запровадження та пропагування системи сортування відходів та роботи сортувальної лінії), розширення водопостачання, будівництво бюветів, реконструкції та відновлення зруйнованих очисних споруд, модернізацію іншої інженерної інфраструктури громади, впровадження енергозберігаючих технологій, розвиток системи енергоменеджменту у громаді, заходів

заліснення та впорядкування лісосмуг, облаштування зон відпочинку на водних об'єктах, парках, створення об'єкту ПЗФ «Повалушки» в селищі Велика Димерка, загальною площею 4 га., боротьба з поширенням інвазійних видів рослин та інші. З огляду на норми природоохоронного законодавства передбачено покращити дорожньо-транспортну інфраструктуру. Зокрема, ремонт доріг, облаштування придорожньої інфраструктури - реновація автобусних зупинок в громаді, встановити сміттєзбірники, інше. Такі заходи сприятимуть захисту довкілля та дотримання «доброго» стану водних, лісових, земельних ресурсів у Великодимерській громаді, сприятимуть адаптації еколого-економічних систем до змін клімату.

Стратегічна ціль 3 «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної» максимально узгоджується з третьою та дев'ятою, і опосередковано з більшістю інших стратегічних цілей Стратегії екологічної безпеки. Формування людського капіталу неможливе без екологічного виховання, яке має відбуватись, в першу чергу, через освітнє середовище. Виховання у учнів необхідності раціонального використання природних ресурсів з огляду на майбутні покоління одне з першочергових завдань сучасної школи. Такі важливі завдання Стратегії громади, як формування доступної інфраструктури для маломобільних груп населення та безпечного середовища ще більше актуалізуються через війну та необхідність інтеграції, людей, що постраждали, у життя громади. Інше завдання – облаштування парків громади, зон відпочину на водних об'єктах також не можна вирішувати не врахувавши екологічну складову та потреби маломобільних груп суспільства. Серед завдань посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних систем до зміни клімату є зниження споживання енергоресурсів за рахунок підвищення енергоефективності споруд. У Стратегії громади передбачені заходи направлені на покращення енергоефективності комунальних установ – заміни котлів опалення, термоізоляції будівель, перекриття дахів та утеплення горіщ тощо.

Інші головні стратегічні документи, що мають відношення до проекту Стратегії перераховані нижче:

Програма охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів Київської області на 2023-2026 роки - Програма передбачає реалізацію першочергових природоохоронних заходів за такими напрямками:

- охорона атмосферного повітря;
- управління небезпечними відходами;
- озеленення населених пунктів та підвищення рівня суспільно екологічної свідомості;
- збереження та відтворення біорізноманіття Київської області.

Обласна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на 2022-2029 роки у Київській області - розроблена з метою реалізації державної і регіональної політики у галузі водного господарства: підвищення ефективності використання меліоративних систем області, відновлення ролі меліорованих земель у продовольчому та ресурсному забезпеченні області, поліпшення екологічного стану сільських територій та умов проживання населення; задоволення потреб населення і галузей економіки області у водних ресурсах та оптимізації водоспоживання, запобігання та ліквідації наслідків шкідливої дії вод; екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро та збереження і відтворення водних ресурсів.

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117) - метою цієї Стратегії є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до управління відходами на державному та регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання.

Цілями Стратегії є: визначення та розв'язання ключових проблем розвитку управління відходами в Україні на інноваційних засадах; визначення пріоритетних напрямів діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ,

підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу системи управління відходами на інноваційну модель; визначення шляхів та методів удосконалення існуючої інфраструктури з управління відходами, які не суперечать інноваційній моделі; забезпечення сталого розвитку України шляхом виконання завдань, спрямованих на екологічну та ресурсну безпеку;

Указ Президента України «Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» -враховує цілі сталого розвитку за рахунок захисту, відновлення та раціонального використання екосистем суші, раціонального лісокористування, припинення процесу деградації земель та зупинки процесу втрати біорізноманіття, вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками, забезпечення відкритості, безпеки, екологічної стійкості територіальної громади.

Національний плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Водна стратегія України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134.

Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168-р.

Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках **Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року**, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р;

Національний планом дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 271-р;

Національна економічна стратегія, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Великодимерська селищна територіальна громада – одна з восьми територіальних громад Броварського району Київської області. Громада знаходиться на північному сході Київської області та межує з Баришівською, Броварською, Калинівською, Зазимською, Калитянською, Бориспільською, Пристоличною територіальними громадами Київської області та Новобасанською та Бобровицькою територіальними громадами Чернігівської області (рис. 2.1.). Площа громади — 530,3 км², населення станом на 01.01.2024 року — 32082 особи (згідно з реєстром територіальної громади) та 39129 особи (фактично проживаючі). Громада займає 18,3 % площі Броварського району, 1,88 % площі Київської області. Територією Великодимерської громади проходить автомагістраль міжнародного значення Е95 (Санкт-Петербург-Гомель-Київ-Одеса-Самсун-Мерзифон) та залізничний шлях, що обумовлює її стратегічну роль.

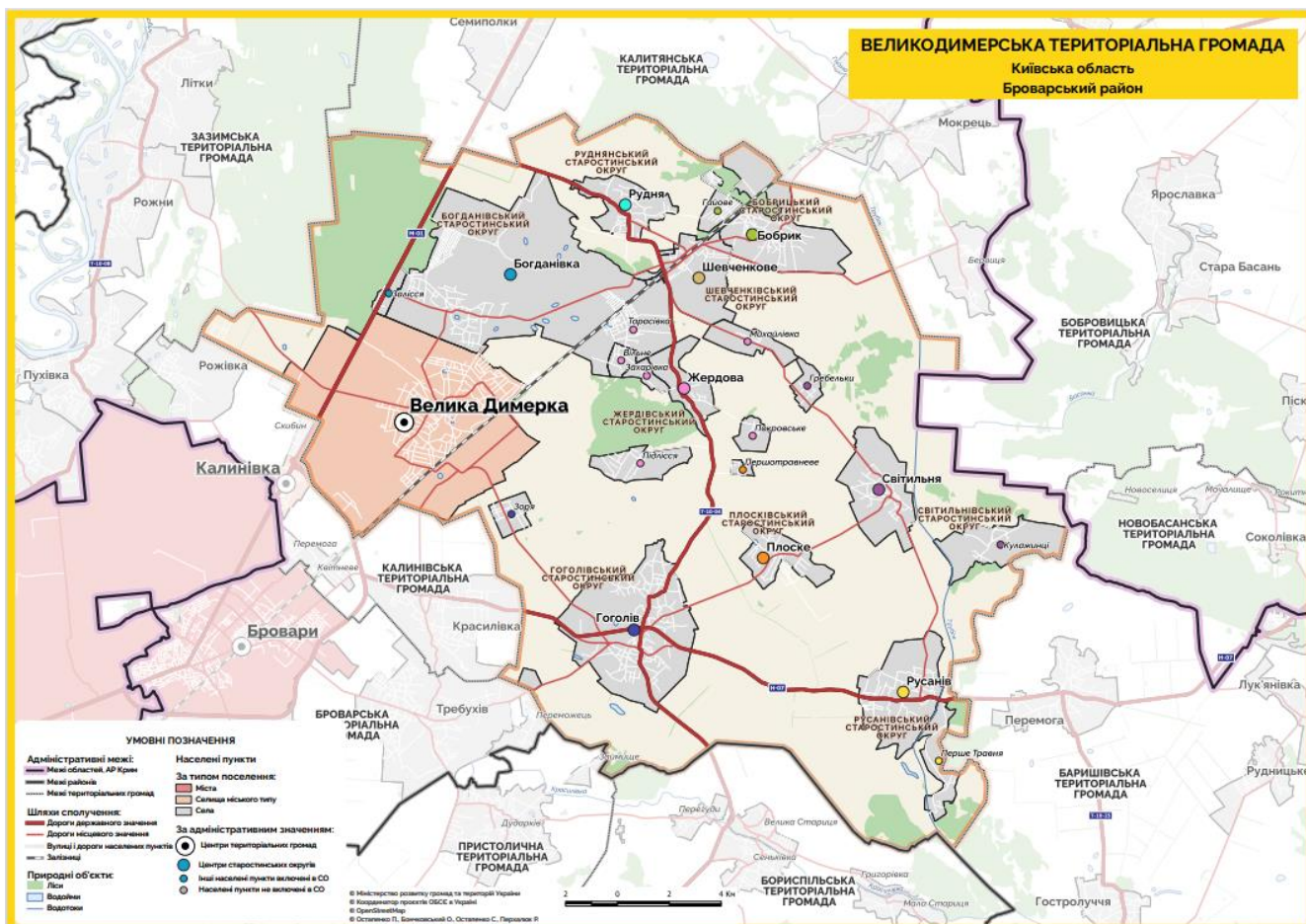

Рис. 2.1. Картосхема Великодимерської селищної територіальної громади

Адміністративний центр громади Велика Димерка - селище (до 2024 року селище міського типу), одне з найбільших поселень району. Розташоване на відстані 12 км від районного центру м. Броварів та на відстані 34 км від обласного центру і столиці України м. Києва. Площа Великої

Димерки – 5337,36 га, чисельність населення 10406 осіб (згідно даних реєстру територіальної громади станом на 01.01.2024 року).

До складу Великодимерської територіальної громади увійшли одне селище – Велика Димерка та 22 села, найбільшими з яких є с. Гоголів, с.Богданівка, с.Шевченкове, с.Рудня. У громаді сформовано дев'ять старостинських округів (табл.2.1.).

Таблиця 2.1. Великодимерська ТГ: адміністративно-територіальна структура

Район		Броварський
Адміністративний центр		селище Велика Димерка
Населені пункти		22 села
Старостинські округи - 9	Бобрицький	Бобрик, Гайове
	Богданівський	Богданівка, Залісся
	Гоголівський	Гоголів, Зоря,
	Жердівський	Жердова, Тарасівка, Покровське, Підлісся, Вільне, Захарівка, Михайлівка
	Плосківський	Плоске, Димівське
	Руднянський	Рудня
	Русанівський	Русанів, Димівка
	Світільнянський	Світільня, Гребельки, Кулачинці
	Шевченківський	Шевченкове

Функціональне зонування

Функціональне зонування території Громади є одним з розділів Генерального плану, що є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні. Згідно Закону України №3059-III від 07.02.2002 р. воно визначає пріоритети та концептуальні вирішення планування та використання території країни, вдосконалення системи розселення та забезпечення сталого розвитку населених пунктів, розвитку виробничої, соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури, формування національної екологічної мережі та територій природно-заповідного фонду.

Воно призначене **для обґрунтування довгострокової стратегії** планування та виконання наступних завдань:

- 1) обґрунтування майбутніх потреб і визначення переважних напрямів використання територій;
- 2) урахування державних, громадських та приватних інтересів під час планування, забудови та іншого використання території;
- 3) визначення меж функціональних зон, пріоритетних і допустимих видів використання та забудови території;
- 4) формування планувальної структури та просторової композиції забудови населеного пункту;
- 5) оцінка загального стану довкілля населеного пункту, основних факторів його формування, визначення містобудівних заходів щодо поліпшення екологічного та санітарно-гігієнічного стану;
- 6) визначення територій, які мають інженерно-будівельні, санітарно-гігієнічні, природоохоронні та інші обмеження їх використання.

Функціональне зонування території Громади (рис. 2.2) було проведено за наступною схемою: Зона 1 – зона інтенсивного розвитку, де відзначаються найбільші показники індексу людського впливу на довкілля, а також найбільший потенціал до подальшого господарського розвитку.

Зона 2 – зона екстенсивного розвитку, де відзначаються помірні показники індексу людського впливу на довкілля, менше навантаження від промисловості та техногенних об'єктів і хороший потенціал до перетворення деяких ділянок у природовідновлюючу зону.

Зона 3 – природовідновлююча зона, де відбувається збереження та відновлення природи та екологічних функцій довкілля (зокрема, середовище формуючої функції для біоти, фіксування вуглецю з атмосфери, фільтрування та накопичення вологи у ґрунті, рекреаційної функції тощо).

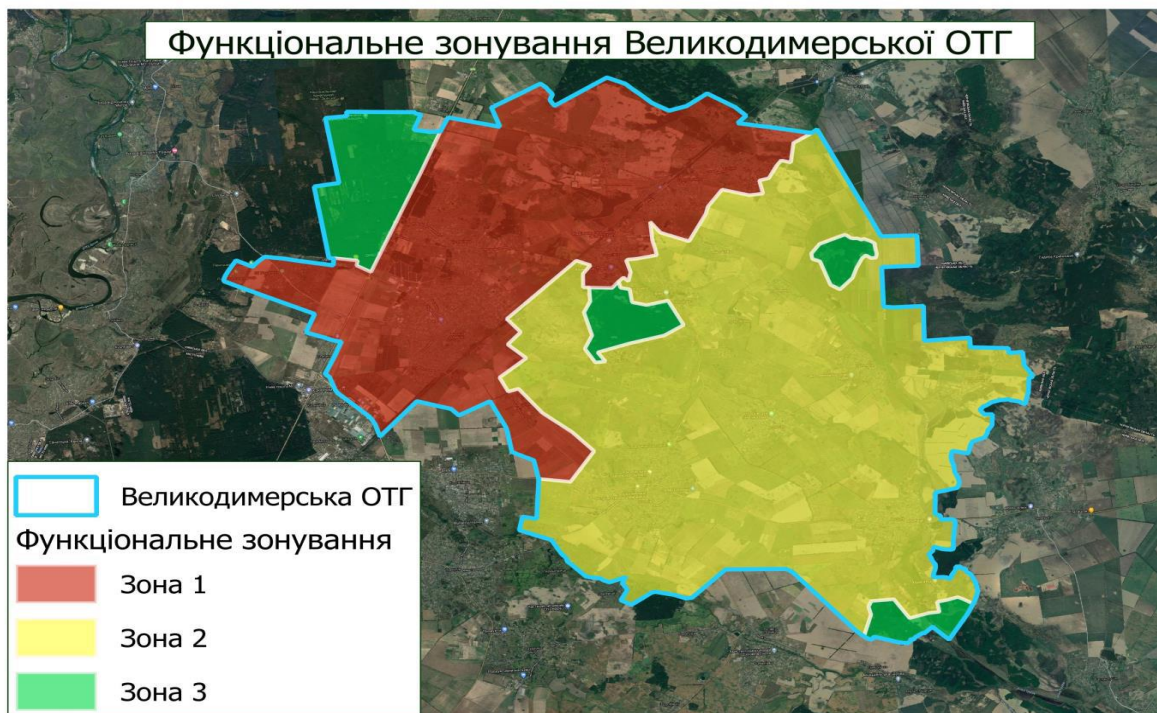

Рис.2.2. Функціональне зонування території Громади

Ландшафтні особливості рельєфу. За своїми геоморфологічними особливостями Броварський район знаходиться в межах орографічної області Придніпровська низовина і має алювіальний денудаційно-аккумулятивний середньо-плейстоцен-голоценовий тип рельєфу.

Поверхня має похил у бік русла Дніпра. Низовина полого-хвиляста. Вона зазнала великого впливу діяльності давнього льодовика і річок.

Територія громади відноситься до Нижньо-Деснянського фізико-географічного району Чернігівського Полісся, що розташоване в межах аккумулятивної терасової рівнини Дніпровсько-Деснянської долини. Абсолютні відмітки поверхні коливаються від 102 м до 130 метрів. Перепад висот складає 28 м.

Рельєф території Великодимерської ТГ рівнинний, ускладнений різноманітними за розмірами блюдце подібними пониженнями. Форма блюдец переважно округла, деякі з них не висихають цілий рік. За геоморфологічними ознаками територія громади розташована у межах Придніпровської лівобережної алювіальної низовини, третя надзаплавна тераса р. Дніпро. Тераса складена пісками, супісками та суглинками, Прилукського та удайського горизонтів.

Територія громади вкрита зандровими пісками, що сформовані внаслідок існування останнього Дніпровського покривного льодовика. Вони мають флювіогляціальне (водно-льодовикове) походження, тобто відкладені струмками, які витікали з-під льодовика. Породи, які поширені в цьому районі Київської області є досить різноманітними і характеризуються надзвичайною непостійністю як у вертикальному, так і горизонтальному напрямках: піски, які включають в себе

значну кількість валунів, а також поширені суглинки та глина (в окремих урочищах серед пісків збереглися напіврозмиті залишки морени).

Відповідно до тектонічної будови та геології рельєф території громади сформувався в складних умовах при сукупному активному прояві ендегенних і екзогенних факторів. На формування сучасного рельєфу території вплинула складність палеогеографічних умов і прояв сучасних геоморфологічних процесів в межах різних морфоструктур, що обумовили різноманітність її морфоскульптурних геоморфологічних утворень. Для орографічної поверхні території сіл не є характерними помітні коливання висот.

Клімат. Великодимерська СТГ розташована в помірно-континентальному кліматичному поясі. Пори року чітко виражені. Літо – вологе і тепле, зима – м'яка. Середня температура найхолоднішого місяця зими – січня становить -6,30 С, найтеплішого – липня + 19,50 С. Мінімальна зареєстрована температура становить -35 С, максимальна +39 С. Тривалість періоду із температурами понад +10 С складає 155-160 днів.

Переважають вітри північно-західного напрямку. У середньому на рік випадає 620 мм опадів. Дві третини всіх опадів припадає на теплий період року.

Середня річна кількість опадів становить приблизно 600-700 мм. Дві третини всіх опадів припадає на теплий період року. Стійкий сніговий покрив утворюється в другій половині грудня і тримається, як правило, до середини березня. Висота снігового покриву сягає 20 см. Влітку часто бувають зливи з грозами, тумани. Взимку — тривалістю до місяця — можуть стояти сильні морози.

Кліматичні фактори, що негативно впливають на ріст і розвиток рослинності:

- пізні весняні та ранні осінні заморозки;
- морози в зимовий період, снігопади, що спричиняють вітровальність та сніголомність насаджень;
- зливи з грозами у весняно-літній період.

Тенденції зміни клімату Київської області

Середня річна температура повітря по області – 10,4°C (кліматична норма 1991 – 2020 рр. – 8,7°C).

Абсолютний максимум температури повітря за рік – 36,4°C Тетерів 28.08.2023 (за весь час спостережень – 39,6°C Тетерів 30.07.1936, Миронівка 08.08.2010).

Абсолютний мінімум температури повітря за рік – -16,1°C Біла Церква 09.02.2023 (за весь час спостережень – -39,8°C Баришівка 09.01.1987).

Середня кількість опадів за рік по області – 608 мм (кліматична норма 1991-2020 рр. – 584 мм).

Наведені дані свідчать про те, що на території Київської області в останні роки можна спостерігати зміну клімату. Як наслідок, посилюються посухи, змінилася водність річок та озер, з'явилися не характерні для області екстремальні погодні явища.

Зміна клімату є результатом десятиліть неефективного виробництва та споживання енергії, використання земельних ресурсів та споживання, що суперечать принципам сталого розвитку, наслідком збройної агресії РФ.

Радіаційний фон Потужність еквівалентної дози гама та рентгенівського випромінювання визначається в автоматичному режимі стаціонарним постом у смт. Велика Димерка. Середньомісячні значення знаходяться у діапазоні 0,11-0,14 мкЗв/год

Водні ресурси. Територія Київської області розташована у межах двох гідрогеологічних басейнів південно-західного крила Дніпровського артезіанського басейну і Українського басейну тріщинуватих вод. Річкова мережа області переважно належить до басейну Дніпра і тільки незначна частина річок на півдні області до басейну Південного Бугу.

Територія Великодимерської СТГ належить до басейну Дніпра. Безпосередньо територією Великодимерської громади протікають річки Трубіж, Смолянка, Крива Рудка та інші. Найбільша річка - Трубіж (125 км). Окрім цього, налічується понад 31 невелике озеро і ставки (рис.2.3).

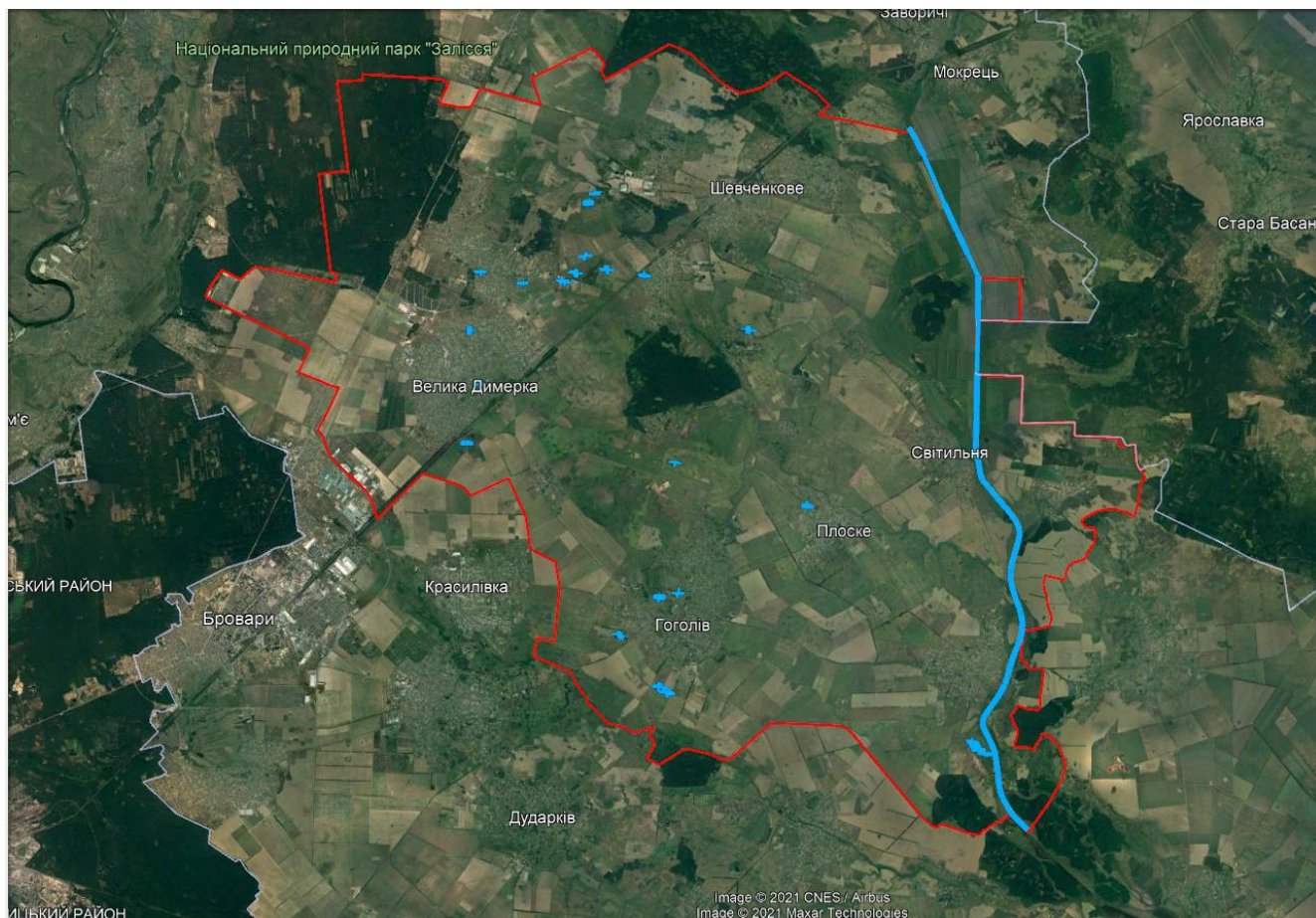

Рис.2.3. Водні об'єкти Великодимерської СТГ¹

За останні 2021-2023 роки є стійка тенденція до зростання обсягів використання води у Київській області з підземних та поверхневих джерел, як на побутові так і на виробничі потреби. Водопостачання населення та підприємств Великодимерської СТГ здійснюється з підземних (колодязі і свердловини) джерел. Більшість діючих свердловин належить промисловим та сільськогосподарським підприємствам. На території Великодимерської селищної ради діє підрозділ підприємства «Кока-Кола Беверіджес», який експлуатує шість свердловин.

Загальний обсяг використання води у Великодимерській СТГ у 2023 році - 1,437 млн куб.м. Вся вода використовується з підземних водних об'єктів. 97,5 % забраної води використовується на виробничі потреби. Загальне водовідведення у громаді 0,771 млн куб. м.. Обсяг скинутих вод у поверхневі водні об'єкти становить 0,539 млн куб. м. Усі води, що скидаються є нормативно очищеними. Об'єм оборотного, послідовного та повторного використання води - 0,146 млн куб. м. В галузевому розподілі левову частку води використовують підприємства харчової

¹ Цільова програма «Охорона навколишнього природного середовища, екологічна оцінка та менеджмент території населених пунктів, які входять до складу Великодимерської селищної територіальної громади Броварського району Київської області на 2024-2028 роки»

ЗВІТ ПРО СЕО СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОДИМЕРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РР З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

промисловості - 86,8 % забраної води з підземних водних об'єктів використовується для виробництва напоїв. У таблиці 2.2. наведено показники використання води суб'єктами господарювання Великодимерської ТГ, які відповідно до [Порядку ведення державного обліку водокористування](#) зобов'язані звітувати про використання води (за даними Державного водного кадастру за розділом: «[Водокористування](#)»).

Таблиця.2.2. Загальні показники використання води у Великодимерській територіальній громаді у 2023 р., млн, куб, м

Назва виду діяльності	Забрано		Використано			Загальне водове дведення	Скинута в поверхневі водні об'єкти зворотних (стічних) вод			Оборотне, повторне та послідовне використання
	Із природних водних об'єктів	В т,ч, із підземних водних об'єктів	Свіжої води всього	В тому числі на потреби			Всього	Забруднених	Норм, очищених	
				Питні і санітарногігієнічні	Виробничі					
[А] СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО, ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО ТА РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО	0,123	0,123	0,123	0,002	0,121	0,172	-	-	-	0,146
[01,1] Вирощування однорічних і дворічних культур	0,123	0,123	0,123	0,002	0,121	0,172	-	-	-	0,146
[С] ПЕРЕРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ	1,305	1,305	1,305	0,03	1,274	0,595	0,539	-	0,539	-
[10] Виробництво харчових продуктів	0,055	0,055	0,055	0,009	0,046	0,055	-	-	-	-
[10,1] Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	0,045	0,045	0,045	0,008	0,037	0,045	-	-	-	-
[10,7] Виробництво хліба хлібобулочних і борошняних виробів	0,001	0,001	-	-	-	-	-	-	-	-
[10,83] Виробництво чаю та кави	0,001	0,001	0,001	0,001	-	0,001	-	-	-	-
[10,9] Виробництво готових кормів для тварин	0,008	0,008	0,008	0	0,008	0,008	-	-	-	-
[11] Виробництво напоїв	1,248	1,248	1,248	0,02	1,228	0,539	0,539	-	0,539	-
[23,64] Виробництво сухих будівельних сумішей	0,002	0,002	0,002	0,001	0,001	0,001	-	-	-	-
[46] Оптова торгівля крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	0,004	0,004	0,004	0,002	0,003	0,002	-	-	-	-
[68] Операції з нерухомим майном	0,005	0,005	0,005	0,002	0,003	0,002	-	-	-	-
Всього	1,437	1,437	1,437	0,036	1,401	0,771	0,539	0	0,539	0,146

Характеристика ґрунтів

За даними порталу SuperAgronom.com, на території Великодимерської громади присутні такі ґрунти: темно-сірі опідзолені ґрунти, ясно сірі опідзолені ґрунти, дерново-підзолисті супіщані та суглинкові, лучні ґрунти, торфово-болотні ґрунти.

Ґрунти Великодимерської СТГ належать до категорії середньої родючості. За 100-бальною шкалою вони перебувають в діапазоні 52-66 балів.

Структура земельного фонду

Загальний обсяг земельного фонду Великодимерської територіальної громади становить 53253 га. В структурі земельного фонду 31403 га або 59 % становлять землі сільськогосподарського призначення. Основна частина з них – це рілля (30040,6га). Площа багаторічних насаджень – 630,73 га, пасовищ – 424,89 га, сіножатей – 306,79 га. Територія громада є достатньо розораною. Водночас 8,3 % території знаходиться під лісами, що є доброю передумовою для розвитку екологічної ситуації. Ще близько четвертини території громади припадає на житлову забудову (13660 га), землі промисловості (97,34 га), транспорту та зв'язку (162,48 га) (рис.2.4.).

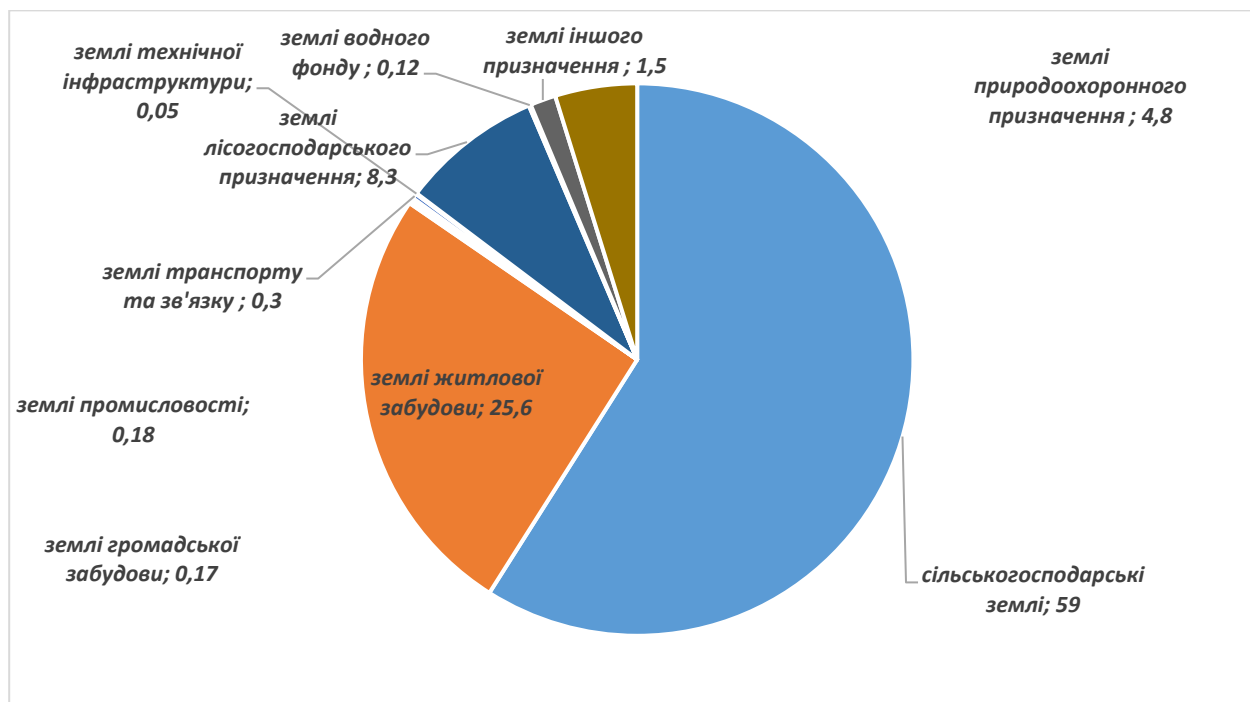

Рис.2.4. Структура земельного фонду Великодимерської ТГ, 2024р., %.

Корисні копалини. На території громади наявні такі корисні копалини:

- Пісок (може бути використаний для всіх видів будівельних робіт);
- Глини для виробництва цегли;
- Торф (може застосовуватися для опалення та як добриво в сільському господарстві).

Лісові насадження

Лісові насадження на території громади показано на рис.2.5. Оцінка площі територій, де відбувалися вирубки лісів, досягла 173 га лісу від загальної площі лісу 6470 га., або 2,6 %.

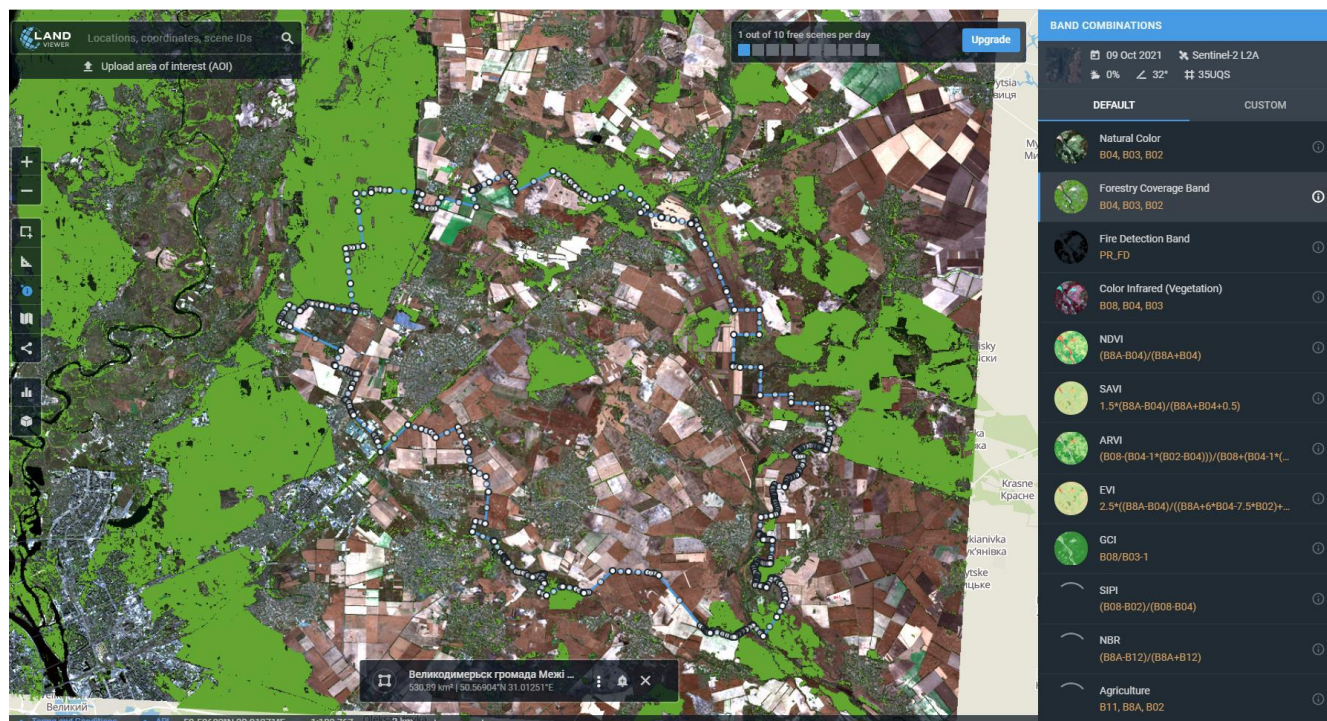

Рис. 2.5. Спектральний космічний знімок, що визначає лісові ділянки та їх площу в межах Громади ²

Екомережа – це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.

Офіційне формування екологічної мережі на території України розпочато після набуття чинності Закону України від 21 вересня 2000 року № 1989-III «Про затвердження Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 року». Формування екологічної мережі передбачає зміни у структурі земельного фонду шляхом віднесення частини земель господарського використання до категорій, що підлягають особливій охороні з відтворенням притаманного їм різноманіття природних ландшафтів.

Оновлена регіональна схема екологічної мережі в Київській області, затвердженої рішенням Київської обласної ради восьмого скликання 21 березня 2023 року за № 524-16-VIII. Регіональна схема екомережі включає елементи державного, регіонального, міжрегіонального значення.

Структурними елементами екомережі Київської області є

- території природозаповідного фонду;
- водно-болотні угіддя;
- відкриті заболочені землі;

² Цільова програма «Охорона навколишнього природного середовища, екологічна оцінка та менеджмент території населених пунктів, які входять до складу Великодиммерської селищної територіальної громади Броварського району Київської області на 2024-2028 роки»

- водоохоронні землі;
- прибережні захисні смуги;
- ліси та інші вкриті лісом площі
- курортні та лікувально-оздоровчі території;
- рекреаційні території;
- землі під консервацією;
- відкриті землі без рослинного покриття, або з незначним рослинним покриттям
- пасовища, сіножаті;
- Радіоактивно забруднені землі, що не використовуються.

Територія громади співпадає з елементом екомережі Київської області загальнодержавного значення - Дніпровсько-Деснянська ключова територія .

Дніпровсько-Деснянська ключова територія розміщена на лівобережжі Київського водосховища на півночі Київщини і включає прибережні комплекси лівого берега Київського водосховища, межиріччя Дніпра та Десни, заплаву р.Десна та притерасні ліси Подесіння. Ключова територія є частиною Дніпровського екологічного коридору європейського значення та Деснянського екологічного коридору міжрегіонального та міждержавного значення. На півночі до ключової території примикає регіональний природний парк «Міжрічинський» (проектований НПП «Дніпровсько- Деснянський»). Саме в межах території відбувається розділення Дніпровського та Деснянського екокоридорів на два окремі рукави. Таким чином, Дніпровсько-Деснянська ключова територія має міжрегіональний характер.

Дніпровсько-Деснянська ключова територія включає в себе існуючі заповідні території: Національний природний парк «Залісся», ландшафтні заказники загальнодержавного значення «Калитянська дача» та «Дніпровсько-Деснянський», ландшафтний заказник місцевого значення «Чернинський», Орнітологічний заказник місцевого значення «Пірниківський», Орнітологічний заказник загальнодержавного значення «Журавлиний», Гідрологічний заказник місцевого значення «Велеківське болото» а також проекти Національний природний парк «Подесіння» та ландшафтні заказники місцевого значення «Острів Любичів», «Богданівські багна» та «Росоші».

В східній частині Великодимерської територіальної громади починається **Національний парк «Залісся»**. Територія Національного природного парку «Залісся» повністю відповідає своїй назві, оскільки понад 80% його площі вкрито сосново-дубовими лісами. Меншою мірою розповсюджені ялина, модрина, дуб, граб, ясен, явір, акація, береза та вільха. Можна також зустріти червонокнижну конвалію та сон-траву. Попри унікальні пейзажі, цілюще повітря та багатий тваринний світ, унікальність Залісся полягає в тому, що майже 13 тис. га його території огорожено парканом, що робить установу найбільшим вольєром не лише в Україні, а й на теренах Європи.

Не меншу принадність для відвідувачів становлять водно-болотні угіддя. На болотах, розташованих в глибині лісових масивів, живе кілька сімей бобрів. **В межах парку знаходиться ботанічний заказник «Великівське болото»**, площею понад 700 га, та особливо цінні лісові масиви.

Рослинний світ водно-болотних угідь представлений верболозом, пухівкою, осоками. Окрім них, у великій кількості зустрічаються мохи – зозулин льон, сфагнум тощо. Також болота приховують загадкову рослину-хижака – росичку, яка живиться комахами. Рослини, що зростають на болотах, відіграють визначну роль у формуванні торфу.

Залізниця Київ – Ніжин, яка проходить через територіальну громаду, практично є межею між природними зонами мішаних лісів та лісостепу.

Ще одним елементом природо-заповідного фонду громади є **„Оврамівсько-Івашківський” ботанічний заказник** місцевого значення, що розташований поруч із с. Русанів площею 19 га.

У заказнику переважають липово-кленово-дубові ліси. Це сформовані насадження, в деревостані яких переважає дуб. До нього на деяких ділянках на першому ярусі домішується ясен. Майже на всій площі добре виявлений підлісок з ліщини, поодинокі трапляються бруслина європейська. У трав'яному покриві на більшій частині переважають ягиця звичайна, зірочник лісовий, на погорбованих ділянках – осока волосиста. Особливу наукову цінність має тут місце зростання лілії лісової, занесеної до Червоної книги України.

Із птахів в заказнику мешкають дрібні співочі птахи, такі як зяблик, синиця велика, щеврик лісовий, соловейко східний, дрізд співочий, дрізд чорний, вівчарик жовтобровий, із ссавців – сарна європейська та кабан.

На території громади немає об'єктів Смарагдової мережі. **Найближчий елемент Смарагдової мережі Kyivske Podesennia** (SiteCode: UA0000233) знаходиться на захід від с. Залісся і тягнеться на схід від с.Рожівка, с. Рожни.

Біорізноманіття. Рослинний покрив представлено рослинними асоціаціями природної зони Українського Полісся та, в незначному ступеню, лісостепу. Поліський тип рослинності на цій території представлено здебільшого формацією дубово-соснових лісів. Характерною особливістю цих лісів є сосна, дуб, береза повисла, береза пухнаста, осика і вільха клейка. В порушених асоціаціях береза і осика можуть зустрічатися як домінуючі породи. Підлісок рідкий, трапляються крушина ламка, бруслина європейська. Трав'яний покрив значно густіший, ніж в борах, і багатший на число видів.

Лісова флора багата різноманітними чагарниково-кущовими породами: барбарисом звичайним, шипшиною травневою та собачою, глодом українським та криваво-червоним, малиною та ожиною звичайною, ліщиною, тереном.

Відкриті простори лісу зайняла суниця лісова із квітковими заростями іван-чаю, дзвоників персиколистих, гадючника шестипелюсткового, королиці звичайної та ін.

Зелено-мохові бори чергуються із заростями вересу звичайного, плаунів булавовидних та баранця.

Квіткова рослинність лісу представлена родинами: складноцвітих, бобових, лілійних, розоцвітих, губоцвітих, зонтичних, гвоздикових та ін. Із видів, які потребують охорони, зареєстровані: конвалія травнева, чина весняна, фіалка лісова запашна, сон-трава звичайна, анемона жовтицева, печіночниця, любка дволиста, гніздівка звичайна, коручка болотна, вороняче око, проліска дволиста та цариця лісу — лілія лісова.

В цих лісах переважаючими видами грибів є польський гриб, рядівка зелена, опеньки, сиріжки, масляки. Популяція білого гриба значно зменшилась внаслідок втручання людини. В березових гаях зустрічаються підберезники та підосичники, гриб-зонтик, поширеними отруйними грибами є бліда поганка, несправжній опеньок, сатанинський гриб.

На території Київської області обліковується 88 видів безхребетних тварин внесених до третього видання Червоної книги України. Список хребетних тварин Київської області включає 432 види. Перелік міног і променеперих риб області складається з близько 60 видів. З фауни області після спорудження каскаду водосховищ випали прохідні види (осетер російський, севрюга), деякі реофільні (марена дніпровська). З'явився ряд інтродукованих видів (білий амур, чебачок амурський, строкатий і білий товстолобики, сонячний окунь звичайний, ротань-головешка), окремі з яких розповсюджені дуже локально (чорний амур, гупі).

Серед видів тварин що зустрічаються найчастіше на території даного регіону можна віднести наступні. У лісах: серед ссавців – їжак, кріт, куниця, борсук, заєць-русак, білка, лисиця; серед птахів – куріпка, рябчик, дрізд, зозуля, дятел, синиця, сова, перепел, чаплі крук, ворона, грак; серед плазунів – гадюка, ящірка, вуж, мідянка. На сільськогосподарських угіддях: ссавці – миші, хом'яки, серед птахів – жайворонок, куріпка, шуліка чорний. У населених пунктах: серед ссавців –

кажани, миші, пацюк чорний; серед птахів – голуб, ластівка, дрізд, зяблик, сич, голуб сизий, горобець, сорока, ворона.

Об'єкти культурної спадщини

Згідно з статтею 334 Закону України «Про охорону культурної спадщини», передбачено розроблення науково-проектної документації у сфері охорони культурної спадщини, що визначає спеціальний режим використання території або об'єктів, у тому числі планувальні обмеження у використанні земель у сфері забудови, гранично допустимі висотність будівель та споруд.

Відповідно до статті 141 Закону України «Про охорону культурної спадщини», до затвердження науково-проектної документації, межі території пам'ятки встановлюються на основі облікової документації пам'ятки. Відповідно до статті 32 Закону, до затвердження науково-проектної документації, межі зони охорони встановлюються як нормативні розміри 100 метрів в межах населеного пункту від межі території пам'ятки та 300 м – за межами населеного пункту.

Згідно переліку пам'яток культурної спадщини національного та місцевого значення Київської області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, на території Громади відсутні пам'ятки культурної спадщини національного значення та присутні три пам'ятки місцевого значення (табл. 2.3.):

Таблиця 2.3. Пам'ятки архітектури місцевого значення Великодимерської СТГ

Назва	Датування	Місце знаходження	№ та дата наказу МКТ/Мінкультури про занесення до Реєстру	Охор. №
Пречистенська церква	1827 р.	с.Гоголів	Пам'ятка архітектури Наказ МКІП від 08.09.2023 № 483	49-Ко 81.
Лікарня	1904-1906 рр.	с.Гоголів	Пам'ятка архітектури Наказ МКІП від 08.09.2023 № 483	48-Ко 82.
Покровська церква	1887 р.	с.Плоске	Пам'ятка архітектури Наказ МКІП від 08.09.2023 № 483	53-Ко

Економіка

Великодимерська ТГ з огляду на територіальну наближеність до столиці України завжди характеризувались позитивною динамікою економічного розвитку. Зокрема, станом на 01.04.2024 року загальна кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання Великодимерської територіальної громади склала 2404 одиниць, в тому числі: юридичних осіб – 918, фізичних осіб-підприємців – 1486

Обсяг промислової продукції, реалізованої підприємствами Великодимерської громади складає близько одного відсотка всієї реалізованої продукції Київської області. Провідні позиції у структурі промисловості, окрім виробництва харчових продуктів та напоїв, посідають підприємства, які працюють у сфері металообробки, виробництва продукції для будівельної індустрії. ТОП промислових підприємств Великодимерської ТГ формують: ІП «Кока-Кола Беверіджис Україна Лімітед» (виробництво безалкогольних напоїв), ВАТ «Мономах» (фасування чаю та кави), ТОВ «Бауміт Україна» (виробництво сухих будівельних сумішей), ТОВ «Рейнарс Алюмініум», ЗВПП «Реґіон-2001», ТОВ «Димерська СЕС-1» (виробництва електроенергії) та інші.

ІП "Кока Кола Беверіджис Україна Ліміт" є найбільший платником податків та роботодавцем в громаді (1,2 тис. робочих місць). Підприємство є одним з лідерів на українському ринку безалкогольних напоїв, єдине підприємство в Україні, яке уповноважене виготовляти напої під

товарними знаками, що належать The Coca-Cola Company. У 2023 р. підприємство сплатило четверту частину ПДФО до бюджету громади.

Крім того, на території громади функціонують транспортні підприємства - ТОВ «Рабен Україна», ТОВ "Пасбрайт", ТОВ "Альянс Транссервіс", підприємства оптової торгівлі ТОВ «Ал-ко Кобер», ТОВ "Хухтамакі Фудсервіс», ТОВ «Браун Формен Україна», ТОВ "Сесвандерхаве Україна" та інші

До основних підприємств агропромислового комплексу, розташованих на території громади, відносяться: ФГ «Журавушка», садове ТОВ «Шевченкове», ТОВ «Аграрно-переробний комбінат», ТОВ «САД», ТОВ «Іверія Агро», ТОВ «Колос», ТОВ «Мега Менеджмент Проект», ТОВ «СП Трейдагропостач – 200», ТОВ «СП Трейдаргопостач – 2015».

Територією громади проходить автомагістраль європейського значення Е95 (Санкт-Петербург-Гомель – Київ – Одеса), а також дільниця Південно-Західної залізниці, функціонують 4 зупинкові платформи та 1 станція.

Перелік небезпечних об'єктів та об'єктів високого ризику негативного впливу на екологічну безпеку Громади (суб'єктів економіки)

Серед найбільших підприємств – це:

- 1) завод по виробництву безалкогольних напоїв Компанії «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед»,
- 2) завод по фасуванню кави та чаю АТ «Мономах»,
- 3) завод з виробництва ПВХ конструкцій
- 4) з виробництва будівельних сумішей ТОВ «Бауміт Україна»,
- 5) м'ясопереробний комплекс ТОВ «Мік Мега»,
- 6) заготівельно-виробниче підприємство «Регіон-2001»,
- 7) ТОВ «Рейнарс Україна»,
- 8) складські комплекси ТОВ «Рабен Україна»,
- 9) виробничі підприємство – ТОВ «Айс Термінал»,
- 10) ТОВ «СторСіті Київ»,
- 11) ТОВ «Алко-Кобер»,
- 12) АЗС ПП «ОККО-НАФТОПРОДУКТ»,
- 13) АЗК ТОВ «ТЕХНОСАЛІКС»,
- 14) АЗС ПАТ «Укрнафта»,
- 15) ТОВ «Мік Мега»,
- 16) АЗС ПІІ «Амік Україна»,
- 17) ТОВ «Альянс Транссервіс».

Охорона здоров'я

Первинну медичну допомогу мешканці громади отримують у 12 медичних підрозділах, які входять до складу КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Великодимерської селищної ради. Укладено станом на 01.10.2024 близько 29 000 декларацій про вибір сімейного лікаря (близько 87% мешканців). Зареєстровано захворюваність по КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» станом на 2024 рік (показник на 10 тис. населення) 20546.1 в т.ч. з діагнозом встановленим вперше в житті (показник на 10 тис. населення) 5467.7 тис. осіб. Забезпеченість населення послугами первинної медичної допомоги на середньому рівні. В зв'язку з відсутністю у населених пунктах громади с.Димівка, с.Димівське, с.Зоря, с.Покровське, с.Гайове, с.Михайлівка, с.Гребельки, с.Кулаженці, с.Залісся закладів з надання медичної допомоги «Пунктів Здоров'я».

Доступність до існуючих амбулаторій та «Пунктів здоров'я» КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги», обмежено в зв'язку з відсутністю внутрішнього-транспортного сполучення. Існуючі заклади надання медичної допомоги недостатньо укомплектовані медичними працівниками. Три амбулаторії КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» с. Богданівка, с. Шевченкове, с. Плоске не укомплектовані автомобілями для обслуговування пацієнтів сімейним лікарем та проведення патронажу новороджених в домашніх умовах. Відсутній укомплектований спец-автомобіль для надання паліативної медичної допомоги, виїздів мобільної бригади та транспортування маломобільних пацієнтів та пацієнтів з івалідністю до медичних закладів надання спеціалізованої медичної допомоги (вторинна ланка). Послуги спеціалізованої медичної допомоги в громаді на даний час не надаються. Для отримання спеціалізованої медичної допомоги мешканці найчастіше звертаються до КНП «Броварська багатoproфільна клінічна лікарня територіальних громад Броварського району Київської області» або медичних закладів м. Києва. Водночас громада планує розвивати на базі закладів первинного рівня профілактично- діагностичні, реабілітаційні, паліативні послуги для можливості їх отримання мешканцями громади за місцем проживання в тому числі з використанням мобільних бригад. Забезпеченість аптечними послугами: у громаді 4 аптечних заклади мають договори за програмою реімбурсації (Урядова програма «Доступні ліки»), що є недостатньою кількістю для забезпечення потреб населення у придбанні ліків.

Аналіз показників здоров'я населення здійснено на рівні області, через відсутність відкритої статистичної інформації на рівні громад. За даними Центру громадського здоров'я Київська область має досить великий перелік як негативних так і позитивних значень показників здоров'я населення. В області значення показника рівнів загальної передчасної смертності населення у віці від 30 до 69 років, у тому числі й від хвороб системи кровообігу, злویкісних новоутворень та хвороб органів травлення є значними та перевищують загальнонаціональні значення, що потребує надзвичайної уваги. Слід звернути увагу на досить високий рівень абортів в області, зокрема у порівнянні із загальнонаціональним значенням. Значення показників, які відображають розповсюдження поведінкових факторів ризику неінфекційних захворювань потребують особливої уваги, оскільки є досить суттєві проблеми в частині тютюнопаління серед населення області у порівнянні із національним рівнем. В області спостерігаються проблеми щодо смертності та травматизму внаслідок аварій та ДТП на дорогах. Зокрема, в регіоні все ще залишається високим приріст загальної кількості травмованих та загиблих внаслідок ДТП у порівнянні із національним рівнем (табл.2.4).

Таблиця 2.4. Показники громадського здоров'я у Київській області

Назва показника	Київська обл.	Україна	Одиниця виміру	Рік
Рівень безробіття	6,9	9,5	%	2020
частота абортів 18-19 років	799,8	575,4	на 100000 осіб	2020
Коефіцієнт смертності від автотранспортних нещасних випадків	12,3	9,5	на 100000 осіб	2020
Смертність дітей до року	4,0	6,7	На 1000 живо народжених	2020
Передчасна смертність населення віком 30-69 років від цукрового діабету	234,7	193,1	на 100000 осіб	2020
Частка осіб, які у разі настання хвороби не звертаються до лікаря, а лікуються народними засобами	23,4	13,7	%	2019
Рівень охоплення щепленням Поліо-5 (6р)	93,2	81,7	% від плану	2019
Частка населення у віці 12 років та старше, які повідомили, що випалюють 16-20 цигарок за добу	45	32,4	%	2020

Поширеність тютюнопаління серед осіб 12 років і старше	9,2	16,8	на 100000 осіб	2019
Приріст кількості ДТП у порівнянні з минулим роком	15,8	4,6	%	2020

За даними Головного управління статистики у Київській області, основними причинами смерті в області у впродовж останнього десятиліття, були хвороби системи кровообігу (ішемічна хвороба серця, алкогольна кардіоміопатія, цереброваскулярні хвороби), новоутворення, коронавірусна інфекція в період пандемії.

Необхідно мати на увазі, що у 2022 році повномасштабна агресія російської федерації спричинила значну міграцію населення з усієї території Київської області, а особливо північної її частини та високий рівень смертності в наслідок ведення бойових дій на території області та країни. Загальна захворюваність дорослого населення області (показник поширеності) за 62 2022 рік знизилась в порівнянні з 2021 роком на 11,75%. Показник захворюваності знизилась на 32,77%, що зовсім не є ознакою поліпшення стану здоров'я населення області. Дані показники слід рахувати як оперативну інформацію, яку можливо було зібрати в умовах бойових дій та військового стану в країні. (Всі показники розраховані на 10 000 дорослого населення.) Серед районів області найвищий показник захворюваності серед дорослого населення в Обухівському районі – 25149,7 на 10000 населення. У Броварському районі показник захворюваності серед дорослого населення у 2022 році становив 15 474,0 на 10000 населення (для порівняння у 2021 році 17716,9 на 10000 населення).

Таблиця. 2.5. Загальна захворюваність дорослого населення області (показник поширеності) за 2022 рік³

Найменування районів	Зареєстровано захворювань - всього		у т.ч. з діагнозом, встановленим вперше в житті	
	абсолютні дані	на 10 тис. відповідного населення	абсолютні дані	на 10 тис. відповідного населення
Область	2 043 655	14081,7	596687	4111,4
Білоцерківський	504 010	13886,4	125247	3450,8
Бориспільський	234 307	13933,4	75270	4 476,0
Броварський	299 371	15 474,0	73214	3784,3
Бучанський	239 172	8101,4	88148	2985,8
Вишгородський	157 933	14576,9	53066	4897,9
Обухівський	440 613	25149,7	129987	7419,5
Фастівський	168 249	11023,6	51755	3 391,0

Під наглядом **дитячих** лікувально-профілактичних закладів системи охорони здоров'я Київської області на початок 2022 року перебувало 347606 дітей віком 0-17 років включно, з них 294285 дітей віком 0-14 років включно та 12318 дитини віком до 1 року. На кінець 2022 року під наглядом перебувало 328419 дітей віком 0-17 років включно, з них 274009 дітей віком 0-14 років включно та 9930 дітей в віці до 1 року. Тенденція до зниження чисельності дитячого населення, яке перебуває під наглядом лікувально-профілактичних закладів системи охорони здоров'я Київської області, у 2022 році відслідковується у всіх вікових групах.

У структурі захворюваності дітей усіх вікових груп перше місце займають хвороби органів дихання: 70,97% у дітей в віці 0-17 років, 72,93% у дітей в віці 0-14 років включно, у дітей в віці 15-17 років – 62,46%.

У віковий групі 0-14 років друге місце в структурі захворюваності займають травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин (4,58%), третє – хвороби шкіри та підшкірної клітковини

³ ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ ПРОЄКТУ ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНОЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2024 РІК

(4,10%), далі – інфекційні та паразитарні хвороби (3,71%), хвороби ока та придаткового апарату (2,57%), хвороби травлення (2,36%).

У дітей підліткового віку (15-17 років включно) друге місце в структурі захворюваності займають травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх причин (5,92%), третє – хвороби шкіри та підшкірної клітковини (5,42%), далі – хвороби ока та придаткового апарату (4,09%), хвороби сечостатевої (4,06%), інфекційні та паразитарні хвороби (3,77%),

В умовах військового стану структура захворюваності майже не відрізняється в різних вікових групах. Найбільш гострими проблемами здоров'я населення області за даними відділу медичної статистики та аналітики Комунального некомерційного підприємства Київської обласної ради «Київський обласний спеціалізований медичний центр» визначено: високий рівень загальної смертності, особливо чоловіків працездатного віку; низький рівень народжуваності; від'ємний приріст населення; низька очікувана тривалість життя; високий коефіцієнт старіння; високі показники смертності за класом хвороб системи кровообігу, за класом новоутворення, за класом травми, отруєння та деякі інші наслідки дії зовнішніх чинників.

У випадку, якщо Стратегію розвитку Великодимерської територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації не буде затверджено, рівень ризику погіршення екологічної ситуації в громаді та його негативного впливу на здоров'я мешканців громади може зрости. Водночас не прийняття Стратегії спричинить до не вирішення низки проблем, які б дозволили знизити ймовірність настання цих ризиків. Зокрема:

- забруднення ґрунтів та довкілля буде продовжуватись через несанкціоновані сміттєзвалища та недосконалу систему управління відходами на місцевому рівні;
- рівень медичного обслуговування населення не зростатиме; погіршуватиметься стан здоров'я населення через те, що рівень якості та доступності медичних послуг не зростатиме;
- непрацюючі очисні споруди сприятимуть потраплянню стічних вод в ґрунти і поверхневі води;
- низькою залишатиметься енергоефективність будівель в громаді, в т. ч. закладів освіти і охорони здоров'я, не використовуватимуться переваги альтернативної енергетики;
- екологічна культура мешканців громади залишиться на низькому рівні;
- у громаді не реалізуватимуть заходи інтеграції маломобільних груп населення у суспільство та їх адаптації у просторі.
- незадовільний стан дорожнього покриття сприятиме збільшенню ДТП;
- невирішеною залишиться проблеми покращення водопостачання та будівництва бюветів;
- відсутніми будуть заходи заліснення, відновлення полезахисних лісових смуг та інших насаджень на деградованих та малопродуктивних землях та захисту від популяції інвазійних видів рослин;
- не відбуватиметься покращення технологічного та санітарного стану внутрішніх водоем Громади їх інвентаризація та паспортизація;
- не проведення реновації та створення зелених зон, відмова від поліпшення санітарного та екологічного стану водних об'єктів не сприятиме адаптації населення до змін клімату;

В разі неприйняття Стратегії, несприятливий характер розвитку ситуації в економіці та соціальному житті громади сприятиме накопиченню екологічних проблем, що можуть спричинити загрози техногенного характеру. Може виникнути кумулятивний ефект з проблем, що загострять екологічну ситуацію в громаді.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Розвиток громади забезпечуватиме поєднання зусиль, скерованих на заохочення економічного зростання громади, із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на навколишнє природне середовище.

У Стратегії, відповідно до стратегічного бачення розвитку Великодимерської селищної територіальної громади, визначено стратегічні та оперативні цілі й завдання. У таблиці 3.1 наведено можливий вплив стратегічних і оперативних цілей Стратегії на стан навколишнього середовища на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум, культурна і природна спадщина.

Таблиця 3.1. Вплив цілей Стратегії на компоненти навколишнього природного середовища

Фактори впливу	Компоненти довкілля, що зазнають впливу							
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунт	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафт	Шум	Культурна і природна спадщина
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. КОНКУРЕНТОЗДАТНА, ДИВЕРСИФІКОВАНА ЕКОНОМІКА ГРОМАДИ ФОРМУЄ ЗАЙНЯТІСТЬ ТА НАДХОДЖЕННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ								
1.1. Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою	+	+	-	-	0	0	0	+
1.2. Мешканці та мешканки громади можуть легко розпочати та вести підприємницьку діяльність	+	0	0	-	-	0	-	+
1.3. Громада є туристично привабливою дестинацією	+	+	0	+	0	0	0	+
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ГРОМАДА Є ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЮ, ТА КОМФОРТНОЮ ДЛЯ ПРОЖИВАННЯ								
2.1. Інфраструктура населених пунктів громади є розвинутою та відповідає потребам мешканців та мешканок	+	0	0	+	+	+	0	+
2.2. Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади	+	0	0	0	+	0	0	+
2.3. Громада є дружньою до довкілля	+	+	+	+	+	+	0	+
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЗГУРТОВАНА ГРОМАДА З МОЖЛИВОСТЯМИ РОЗВИТКУ ДЛЯ КОЖНОГО ТА КОЖНОЇ								
3.1. Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної	+	0	0	+	+	0	0	+
3.2. Ефективна співпраця органів місцевого самоврядування та	+	0	+	+	+	0	-	+

згуртування мешканців і мешканок є запорукою процвітання громади								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний вплив, (+) – позитивний вплив.

Найсуттєвішим впливом на повітряне середовище, водні ресурси та ґрунти є життєдіяльність людей та функціонування підприємств, викиди, які спричиняє автотранспорт. Серед завдань Стратегії здійснення моніторингу за викидами забруднюючих речовин з боку основних еколого-небезпечних об'єктів Громади, інформування населення та попередження підпалів.

Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства. Компенсаційними заходами є створення територій зелених насаджень та реконструкція існуючих позахисних лісових смуг та інших насаджень на деградованих та малопродуктивних землях, усунення проблем аварійності доріг. Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств доцільно розширити / оновити інженерні мережі водопостачання та водовідведення, відновити роботу очисних споруд.

Окрім того, основний негативний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, відведення поверхневих стічних вод, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення роботи управління ТПВ.

Автомобільний та залізничний транспорт, який проїжджає громадою, окрім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, спричиняє також акустичне забруднення, яке є одним з чинників розвитку серцево-судинних захворювань (що є основною причиною смертності населення). Ділянки автомобільних шляхів потребують захисту шумоізолюючими засобами – зеленими насадженнями чи шумозахисними екранами.

Біорізноманіття зазнає змін у бік збільшення його різноманітності. Озеленення території населених пунктів Великодимерської громади відбуватиметься комплексно за наявності Комплексного плану просторового розвитку. Водночас серед завдань Стратегії відтворення лісів та лісорозведення, боротьба з поширеними шкідливими інвазійними видами рослин.

В разі прийняття Стратегії характеристики стану довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться. Проте в середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації заходів Стратегії, які передбачені стратегічною ціллю 2. **«Громада є екологічно чистою, та комфортною для проживання»**, що передбачає запровадження системи сортування відходів та налагодження роботи сортувальної лінії ТПВ, будівництво сміттєпереробного заводу, відновлення роботи очисних споруд та забезпечення зростання кількості абонентів водопостачання та водовідведення та будівництво бюветів; підвищення енергоефективності комунальних установ та використання переваг альтернативної енергетики, створення умов для інтеграції маломобільних груп населення очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців громади.

Відтак реалізація Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації не супроводжуватиметься негативним впливом на навколишнє природне середовище. Водночас реалізація більшості оперативних цілей має сприяти позитивному впливу на навколишнє середовище в територіальній громаді.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Аналіз тенденцій змін екологічного стану довкілля Великодимерської селищної територіальної громади вказує на деяке погіршення екологічної ситуації. На території громади є **низка екологічних проблем**:

- 1) забруднення атмосферного повітря;
- 2) погіршення якості води;
- 3) збільшення побутових відходів;
- 4) деградація земельних ресурсів

Основний внесок у **забруднення атмосферного повітря** Київської області вносять підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованою повітря, викиди яких у 2021 році становили або 72,2 % від загального валового обсягу викиду забруднюючих речовин стаціонарними джерелами. Друге місце за викидами займає сільське, лісове та рибне господарство - 10.1 %, третє переробна промисловість - 8.8 %, інші галузі економіки - 8.9%.

Викиди основних забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря у 2021 році від стаціонарних джерел у порівнянні з попереднім роком зменшилися і склали 59 309,9 т., у тому числі: - метали та їх сполуки - 58,4 т.; - метан - 6 152,9 т.; - неметанові леткі органічні сполуки - 1 669,2 т.; - оксид вуглецю - 2 713,5 т.; - діоксид та інші сполуки сірки - 25 413,8 т.; - сполуки азоту - 6 301,6 т.; - речовини у вигляді твердих суспендованих частинок - 16 626,72.; - стійкі органічні забруднювачі - 90,5 т.; - інші - 142,0 т.

Основними проблемами у сфері забруднення повітряного простору громади є:

- збільшення кількості автотранспорту;
- використанням палива низької якості;
- експлуатація технічно-застарілого автомобільного парку;
- аварійний стан окремих доріг;
- наявність застарілих технологій виробництва та обладнання;
- відсутність ефективних методів очищення газоподібних забруднювальних речовин;
- спалювання відходів, гілля та листя в приватному секторі.

Погіршення якості води

Сучасний стан більшості поверхневих водойм громади є незадовільним. Причиною цього є недостатньо ефективна робота очисних споруд внаслідок застарілості обладнання і несвоєчасного проведення поточних і капітальних ремонтів, а також повною відсутності в багатьох населених пунктах будь-яких очисних споруд. У с. Шевченкове очисні споруди були зруйновані через воєнні дії.

Інтенсивне господарське використання водозбірних територій, насамперед прибережних ділянок водойм, порушило їхній природний гідрохімічний та гідробіологічний режим, зменшило водність і глибину, призвело до їхньої евтрофікації за рахунок накопичення сполук азоту, фосфору та калію. Одним із важливих чинників, що впливає на санітарно-епідемічне благополуччя є питна вода. Вода колодязів має перевищення норм за санітарно-хімічними показниками, насамперед заліза та нітратів. Підвищений вміст заліза у воді зумовлений природними чинниками, а вміст нітратів – багаторічним антропогенним впливом, особливо внесенням азотних добрив. Вода зі свердловин є більш чистою. Частина свердловин або повністю вийшла з ладу, або замулилась піском, або подають воду з вище розташованих водоносних горизонтів (у яких часто високий вміст заліза і нітратів).

Збільшення побутових відходів В громаді гостро стоїть питання **управління відходами**. Недосконала система збору відходів, брак культури мешканців щодо управління відходами зумовлюють виникнення стихійних смітників, що мають негативний вплив на довкілля, здоров'я мешканців та знижують рівень комфортності проживання в громаді.

Обсяг відходів, що вивозяться офіційно (без врахування вивозу на стихійні сміттєзвалища) складає близько 2000 тон на рік. На території громади не утворюються небезпечні відходи, проте існує проблема з відходами органічного походження (харчові відходи, відходи тваринного походження).

В громаді є одне місце для видалення відходів – це полігон «Десна», який зараз завантажений на 92,5%. Полігон практично вичерпав свій ресурс і наразі не приймає відходи з громади, що є причиною формування стихійних сміттєзвалищ (рис. 4.1) На сьогоднішній день єдиним полігоном, де відбувається збирання побутових відходів є ТОВ «Еко-Стар». Роздільне збирання сміття не налагоджене належним чином. Навколо населених пунктів, доріг, лісових масивів утворюються стихійні сміттєзвалища. Так само, на території громади визначено 4 ділянки для тимчасового розміщення будівельних відходів від руйнувань що утворилися внаслідок військової агресії (в громаді внаслідок агресії було зруйновано близько 2300 об'єктів).

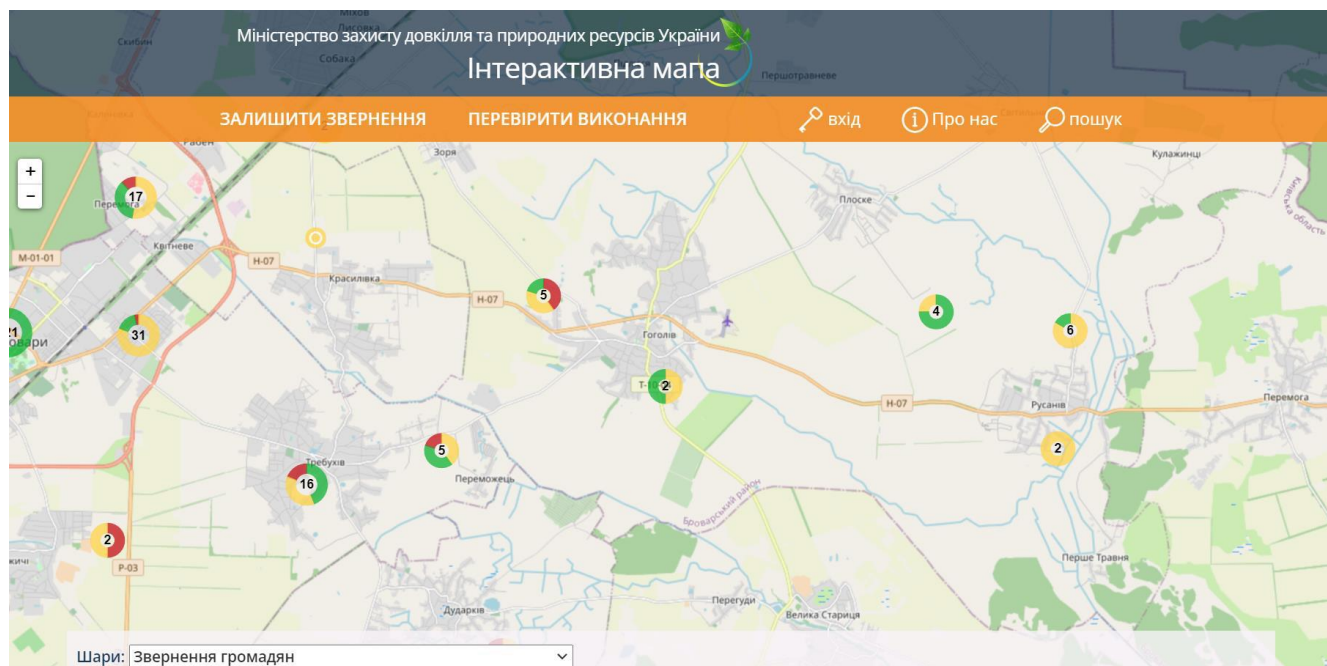

Рис. 4.1. Інтерактивна карта стихійних сміттєзвалищ

На території громади (Богданівська сільська рада) раніше був розташований завод «Радікал» із своїм полігоном (3 га) для небезпечних відходів. На базі цього полігону приватні інвестори створили нове МВВ, розширивши територію ще на 11 га. за рахунок земель Богданівської сільської ради. На цьому МВВ встановлено сміттєсортувальну станцію. Приймання ТПВ здійснюється не лише з Великодимерської, але також і з сусідніх громад. Однак сам процес потребує налагодження діяльності.

Окрема проблема – садові товариства (близько 200), які також генерують відходи. Питання вивозу відходів з них адміністративно не врегульоване.

Оброблення будівельного сміття

В Великодимерській громаді після розбору зруйнованих російськими обстрілами будівель залишилась велика кількість будівельного сміття. Всього в Громаді вщент зруйновано біля 350 будинків, а у Великій Димерці повністю зруйновано 160 будинків. Перелік зруйнованих і пошкоджених будівель: с Богданівка – 351 буд; с.Велика Димерка – 675 буд, с.Плоске – 204 буд; с. Шевченкове – 182 буд; с.Русанів – 147 буд.

Частково, будівельне сміття вивезено та обробленопродовж 2022-2023 років, але на 2024 рік на території громади залишилося близько 300 не розібраних, зруйнованих будівель, які мають бути демонтовані та вивезені згодом.

В той же час, рішенням Виконавчого комітету було визначено 4 ділянки для тимчасового зберігання будівельного сміття, що утворилося внаслідок військової агресії,(в селах Богданівка, Русанів, Плоске, Світільня), де на сьогоднішній день зберігається близько 500 тон будівельного сміття.

Є потреба в вивезенні будівельного сміття з тимчасових місць накопичення та його поступове оброблення.

Деградація земельних ресурсів

Через дію різних природних, а здебільшого антропогенних факторів, в тому числі внаслідок бойових дій, на значній площі території громади, насамперед на землях сільськогосподарського призначення, спостерігається погіршення якісного стану ґрунтового покриву. Цей процес відбувається у результаті впливу таких видів діяльності:

- 1) сільського господарства (внесення надмірної кількості пестицидів і отрутохімікатів, вирощування нерайонованих культур (соняшник, кукурудза) на ґрунтах з низькими показниками природної родючості та порушення сівозмін);
- 2) промисловості та транспорту (викиди забруднювальних речовин);
- 3) комунального господарства (утворення стихійних сміттєзвалищ);
- 4) ведення бойових дій на території громади (забруднення ґрунту продуктами горіння та паливно-мастильними матеріалами).

На території Громади у землях, в озерах, річках залишаються міни, снаряди та інші боєприпаси. Виникає потреба з організації та проведенні заходів щодо рекультивації воронки від вибухів, снарядів, ракет і мін, залишки бетонно-земляних укріплень, прибрати пошкоджену військову техніку, уламки снарядів. У ґрунті на місці розриву снаряду має місце перевищення концентрації небезпечних металів титану та ванадію, та важких металів свинцю.

В травні-червні 2022 були проведені роботи з розмінування частини території Великодимерської Громади: с. Світільня, с. Залісся, с. Богданівка, с. Велика Димерка.

Оцінка втрати лісових ресурсів Громади

Втрати лісових ресурсів на території Великодимерської громади пов'язані з переміщенням ворожої техніки, обстрілом та вирубкою ліса навколо сіл Гребельки, Кулажинці, Русанів, Світільня, Велика Димерка, Богданівка, Шевченкове, Бобрик та Рудня.

Оцінка втрат лісового покриву від рубок за аналізом порівняння знімків на 2021 р. в системі Global Forest watch (GFW) дозволило з'ясувати, що за період 2001 до 2021 р було вирублено 192 га лісових дерев. В 2021 р. було вирублено 19 га.

Результати аналізу та експертна думка щодо сумарної оцінки втрат раніше існуючого лісового покриву громади, що **втрачено під час окупації** коливаються від 20 га до 70 га.

У Громади виникає необхідність збільшити площу існуючих лісосмуг що розташовані на землях сільськогосподарського призначення. Виникає необхідність у проведенні процедури залісення. Для цього необхідно визначити площу ділянок, які придатні для проведення процедури залісення території Громади згідно нормативно-правової бази та законодавчих актів. Втрата лісового покриву знижує захисні функції лісу для Громади. Ліс комплексно впливає на довкілля, стабілізуючи та регулюючи циркуляцію води та повітря, рівень опадів, виділення кисню,

температуру повітря, мікроклімат, зв'язує вуглекислоту, запобігає ерозії ґрунтів. Полезахисні ліси, що виконують ґрунтозахисні функції, сприяють закріпленню ґрунту, запобіганню його змиванню і розмиванню та запобіганню початку яро утворення.

Основними причинами, що можуть спричинити до **збіднення біорізноманіття**, є антропогенні чинники:

- ризик забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- поширення інвазійних видів рослин;
- монокультурні способи ведення лісового та сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із «червонокнижним» статусом, є зривання їх на букети для продажу та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів – надмірне випасання худоби, викошування, випал трави, осушення; для лісових – проведення лісгосподарських робіт).

Загрозами для лісової рослинності є:

- випалювання сухої рослинності у весняний період;
- самовільні рубки.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища **на стан здоров'я мешканців** громади гальмується низкою проблем пов'язаних, головним чином, з функціонування закладів охорони здоров'я в громаді, а саме:

- недофінансування НСЗУ за пакетами медичних послуг (тарифи на медичні послуги не покривають витрати на лікарські засоби, медичні вироби).
- потреба в розвитку соціально-психологічної допомоги, реабілітаційної медицини;
- «кадровий голод» та нестача вузькоспеціалізованих лікарів через міграційні процеси, мобілізацію до ЗСУ;
- застаріле медичне обладнання та потреба в оновленні лабораторного обладнання, медичних транспортних засобів;
- потреба в відновленні зруйнованих закладів та оновленні матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, тощо.

Прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів з реалізації документів державного планування досить складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки, вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства, так і транспорту.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м.Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року. В листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка потребує доопрацювання на основі наукових даних. У Великодимерській громаді немає об'єктів Смарагдової мережі. Найближчий елемент Смарагдової мережі Київське Подесення (SiteCode: UA0000233) знаходиться на захід від с. Залісся і тягнеться на схід від с.Рожівка, с. Рожни.

Відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, на території держави здійснюються заходи для збереження мігруючих водно-болотних птахів, шляхом виділення певних територій та надання їм охоронного статусу. На території України виділено 39 водно-болотних угідь міжнародного значення, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією, а ряд водно-болотних угідь є перспективними для визнання. Деякі водно-болотні угіддя погоджені розпорядженням Кабінету Міністрів України і подані на розгляд Секретаріату Рамсарської конвенції. За результатами аналізу даних матеріалів визначено, що в межах території громади вищезазначені угіддя відсутні.

Крім того, Стратегія розвитку Великодимерської територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації орієнтовані на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язаних із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлених на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;

– Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Також Стратегія та План заходів орієнтується на положення документа Європейської Комісії COM/2021/82 final 24/02/2021 «Формування стійкої до клімату Європи – нова стратегія ЄС щодо адаптації до зміни клімату», щодо адаптації до зміни клімату.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є:

1. Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015).

2. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 р. № 2354-VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України, зокрема закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», документ державного планування повинен враховувати низку зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкта для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної зміни територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію.

Основні зобов'язання у сфері охорони довкілля стосуються заходів щодо охорони земельних ресурсів, лісів, повітряного, водного та ґрунтового середовища. Комплексні заходи з охорони довкілля ґрунтуються на пропозиціях схем і проектів районного проектування та відповідних розділів прогнозів економічного та соціального розвитку підприємств, схем генеральних планів території.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища передбачають:

- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод тощо.

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації відповідають вимогам закону України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 року № 2456-XII, який

визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів.

Зокрема зазначеним Законом визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;
- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;
- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;
- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;
- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися (з додержанням вимог, встановлених зазначеним Законом та іншими актами законодавства України):

- у природоохоронних цілях;
- у науково-дослідних цілях;
- в оздоровчих та інших рекреаційних цілях;
- в освітньо-виховних цілях;
- для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Також регулювання суспільних відносин у сфері формування, збереження та раціонального, невиснажливого використання екомережі як однієї з найважливіших передумов забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку України, охорони навколишнього природного середовища, задоволення сучасних та перспективних економічних, соціальних, екологічних та інших інтересів суспільства визначені Закон України «Про екологічну мережу України» від 24 червня 2004 року № 1864-IV. В проєкті Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації дотримано вимоги зазначеного Закону. Для їх виконання органи місцевого самоврядування у сфері формування, збереження та використання екомережі в межах своїх повноважень забезпечують:

- розроблення та виконання регіональних і місцевих схем та програм розвитку екомережі, проведення необхідних для цього наукових досліджень;
- надання відповідно до закону фінансової та іншої підтримки власникам і користувачам земельних ділянок, що знаходяться в межах територій та об'єктів екомережі.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на державному та місцевому рівнях та пов'язані з дотриманням низки нормативно-правових документів, зокрема:

- Оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України із змінами № 940 від 13.08.2024).

1. Стратегії сталого розвитку «Україна – 2030», схваленої Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.
2. Програма охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів Київської області на 2023-2026 роки (Рішення Київської обласної ради від 07.12. 2023 р.

Програма охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів Київської області на 2023-2026 роки передбачає:

- впровадження ефективного, обґрунтованого та збалансованого механізму охорони довкілля;
- зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;
- створення інфраструктури для систем сучасного моніторингу на рівні області;
- збільшення обсягу зелених насаджень на території області;
- удосконалення комплексного механізму у сфері реалізації системи моніторингу навколишнього середовища;
- реалізації заходів з охорони та раціонального використання водних ресурсів, зокрема охорони підземних вод та джерел їх забруднення, відновлення та підтримки сприятливого гідравлічного режиму річок та інших водних об'єктів;
- збереження біологічного та ландшафтного різноманіття;
- впровадження роздільного збору ТПВ.

Охорона та покращення навколишнього природного середовища забезпечується комплексом заходів, в основу яких покладена система державних законодавчих актів та регламентація планування, забудови і благоустрою населених пунктів.

Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 року №2354-VIII (зі змінами) регламентовано процедурні аспекти стратегічної екологічної оцінки. Так, СЕО – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу СЕО, складання звіту про СЕО, проведення громадського обговорення та консультацій, врахування у документі державного планування звіту про СЕО, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування.

Засади екологічної політики України регламентовані Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 року №2697-VIII. Основні засади державної екологічної політики:

- впровадження інструментів сталого (тобто виваженого) споживання природних ресурсів та виробництва;
- вдосконалення системи кадастрів природних ресурсів, державної статистичної звітності з використання природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища;
- створення екологічно та економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом;
- зменшення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, зокрема шляхом вдосконалення принципів формування екологічної мережі, її розширення та невиснажливого використання, а також збереження унікальних природних ландшафтів;
- збереження і відновлення чисельності видів природної флори та фауни, в тому числі мігруючих видів тварин, середовищ їх існування, рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного та рослинного світу і типових природних рослинних угруповань, що підлягають охороні;
- зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст

(зокрема, недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво);

- забезпечення збереження, відновлення та збалансованого використання рослинного світу України;
- забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом;
- забезпечення сталого використання та охорони земель, покращення стану вражених екосистем та сприяння досягненню нейтрального рівня деградації земель, підвищення рівня обізнаності населення, землевласників і землекористувачів щодо проблем деградації земель;
- стимулювання впровадження систем екологічного управління на підприємствах одночасно з поліпшенням екологічних характеристик продукції, у тому числі на основі міжнародних систем сертифікації та маркування
- впровадження технологій електронного урядування в екологічній сфері.

У вище згаданому законі СЕО визначено одним із основних інструментів реалізації державної екологічної політики, який дасть змогу запобігти негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановити відповідність запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки. Конкретні заходи щодо захисту атмосферного, водного та ґрунтового середовища вживаються відповідно до специфіки окремих джерел забруднення.

Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затверджену Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 року №1363-р, розроблено з метою підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні.

Реалізація стратегії скерована на виконання Україною міжнародних зобов'язань в рамках Паризької кліматичної угоди щодо скорочення викидів парникових газів та адаптації до наслідків глобальної зміни клімату.

Основними екологічними загрозами для України є значний рівень забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, недосконала система державного нагляду (контролю) та моніторингу навколишнього природного середовища. Також склалася критична ситуація з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, оброблення та захороненням відходів.

Відповідно до Стратегії екологічної безпеки найбільш вразливими до наслідків зміни клімату в Україні є такі соціально економічні сектори як: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, громадське здоров'я, лісове господарство, прибережні території, рибне господарство, сільське господарство, ґрунти тощо. І саме на них буде скерована основна діяльність Уряду в рамках реалізації документу.

Реалізація Стратегії досягнення цілей державної політики щодо екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться в два етапи. У результаті її впровадження очікується: зменшення рівня промислового забруднення, створення ефективної системи хімічної безпеки, забезпечення раціонального використання природних ресурсів; досягнення «доброго» екологічного стану вод, забезпечення сталого лісоуправління та підвищення адаптивної здатності лісових екосистем, створення правових та економічних підстав запровадження ієрархії управління відходами, підвищення ефективності державної системи оцінки впливу на довкілля та державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, збереження біорізноманіття та забезпечення розвитку природно-заповідного фонду в Україні, посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату, стабілізація екологічної рівноваги на тимчасово окупованих територіях тощо.

Впровадження стратегії відбуватиметься відповідно до розробленого і затвердженого Операційного плану реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, в якому прописані заходи на найближчі три роки.

Юридичні засади управління водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (від 06.06.95 №213/95-ВР) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 року №1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України (<https://data.gov.ua/dataset/water-use-permits>).

Основними нормативно-правовими актами у сфері екології та користування водними ресурсами є:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
3. Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
4. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (від 15.12.1994 р. №116);
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами).

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади період до 2034 року та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації також зорієнтовані на реалізацію Водної стратегії України на період до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.11.2022 № 1134-р), стратегічними цілями якої є:

1. Забезпечення рівного доступу до якісної і безпечної для здоров'я людини питної води і належних санітарно-профілактичних заходів.
2. Поліпшення якісного стану водних об'єктів шляхом досягнення та підтримання «доброго» екологічного та хімічного стану масивів поверхневих вод, екологічного потенціалу штучних або істотно змінених масивів поверхневих вод, кількісного та хімічного стану масивів підземних вод.
3. Забезпечення необхідної кількості водних ресурсів для відновлення та оздоровлення водних екосистем і досягнення стійкого водозабору та водопостачання.
4. Скорочення зростаючих ризиків нестачі та надлишку води.
5. Запровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом та принципів Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо водного врядування в районах річкових басейнів, у прибережних і морських водах.

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації зорієнтовані також

на забезпечення реалізації завдань Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.09.2019 № 688-р), яка включає наступні завдання:

1. Нарощення потенціалу зрошення та дренажу.
2. Модернізація міжгосподарських мереж.
3. Модернізація внутрішньогосподарських зрошувальних систем, яка передбачає модернізацію працюючих систем та відновлення працездатності пошкоджених, що не втратили свій ресурс.
4. Будівництво нових внутрішньогосподарських зрошувальних систем на міжгосподарських зрошувальних системах.
5. Відновлення дренажних систем у зоні осушення.
6. Модернізація працюючих дренажних систем.
7. Модернізація непрацюючих дренажних систем.
8. Відновлення дренажних систем у зоні зрошення.

Правове та інституційне регулювання та основні екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря регламентуються Законом України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-XII.

Одним з чинників покращення якості атмосферного повітря є збереження та розвиток лісів. Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації зорієнтовані також на забезпечення реалізації стратегічних цілей Державної стратегії управління лісами України на період до 2035 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р), яка визначає наступні стратегічні цілі:

1. Ефективне управління лісами.
2. Забезпечення екологічної стійкості.
3. Забезпечення вагомого внеску лісів в розвиток економіки.
4. Рекреація та відкрите суспільство.
5. Дослідження та освіта.

Водночас орієнтація Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації на підвищення енергоефективності громади відповідають засадам Енергетичної стратегії України до 2050 року (схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р).

Правові засади у сфері управління відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й управління ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля.

Містобудівні заходи забезпечують охорону природного середовища шляхом раціонального функціонального зонування території, створення санітарно-захисних зон, визначення територій природно-заповідного фонду, забезпечення екологічного балансу природно-ландшафтних та урбанізованих територій.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, у якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. №1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України. У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також, відповідно до ст. 8 інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля його діяльності у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059- VIII.

Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення закріплені у земельному, водному, лісовому законодавстві, законодавстві про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та в інших спеціальних законодавчих документах. Серед найважливіших слід виділити Земельний кодекс України, Водний кодекс України, Закони України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про основи містобудування», «Про енергозбереження».

Відповідно до нормативно-правової бази України прийнято ряд зобов'язань на місцевому рівні:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість дотримання екологічних стандартів;
- гарантування екологічно безпечного середовища для життя, праці та здоров'я населення;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;
- вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;
- запобігання зміні клімату, пом'якшення її наслідків та адаптація до неї.

Відповідно до нормативно-правової бази України, Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації відповідає низці зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;
- вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;
- вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ та впровадження роздільного збору сміття;
- забезпечення загальної доступності Стратегії та Плану заходів, а також самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2025-2027 роки з її реалізації відповідають встановленим на національному та регіональному рівнях цілям екологічної політики, враховує більшість з них і передбачає комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Зобов'язання у сфері планування та забудови населених пунктів .З метою дотримання вимог до розміщення та організації території, необхідно забезпечити виконання «Державних

санітарних правил планування та забудови населених пунктів». Організація територій населених пунктів повинна створити максимально сприятливі умови проживання населення з урахуванням нормативного забезпечення повним набором установ соціального, культурного та побутового обслуговування населення, додержання нормативних показників густоти населення на території житлових кварталів та районів, якості навколишнього середовища та мікроклімату, вимог до організації та благоустрою присадибних територій, транспортної та інженерної інфраструктури відповідно до діючих будівельних і санітарних норм та правил.

Зобов'язання у сфері охорони водних ресурсів. З метою охорони поверхневих водних об'єктів від забруднення і засмічення та збереження їх водності необхідно забезпечити дотримання ст. 88, 89 Водного кодексу України (Редакція від 21.02.2020). При виникненні аварійних забруднень водних ресурсів суб'єкт господарювання повинен своєчасно проінформувати центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю).

У разі забруднення підземних вод необхідно вжити заходи щодо встановлення причини, з яких це сталося, і впровадити відповідні заходи щодо їх відтворення.

Зобов'язання у сфері охорони атмосферного повітря. Відповідно до вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря» необхідно розробити спеціальні заходи щодо охорони атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також вживати заходи для ліквідації причин, наслідків забруднення атмосферного повітря.

Зобов'язання у сфері охорони ґрунтів У разі можливого забруднення земель небезпечними відходами, у тому числі аварійними викидами від стаціонарних і пересувних джерел за рішенням органу місцевого самоврядування проводитимуться постійні або періодичні обстеження хімічного складу ґрунтів з метою виявлення та визначення їх негативного впливу на здоров'я людини, а також окремих видів природних ресурсів і довкілля в цілому.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ -50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів. Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

На території Великодимерської селищної територіальної громади за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планової діяльності на навколишнє середовище, також відсутні.

Відтак настання синергічних наслідків також не очікується.

Робоча група здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії на складові довкілля відповідно до контрольного переліку питань, наведеного в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр. з її реалізації відповідно до контрольного переліку питань

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневій воді?			+	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	+

8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	+
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			+	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			+	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			+	
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			+	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?		+		
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	+

33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)?			+	+
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+	
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	+
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			+	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності спричиняють значний негативний екологічний ефект, що матиме вагомий негативний прямиий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

В результаті реалізації Стратегії стан довкілля та умови життєдіяльності населення, стан його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу не погіршаться, а можливо зміниться в кращу сторону, з огляду на врахування екологічної складової в соціальному та економічному аспектах розвитку громади.

На основі наведених в таблиці 6.1 оцінок можна зробити наступні **висновки щодо ймовірного впливу Стратегії та Плану заходів на довкілля:**

Атмосферне повітря. Реалізація оперативних цілей Стратегії не матимуть негативного впливу на стан атмосферного повітря оскільки не планується будівництво транспортно-логістичних хабів.

Також загрозою забруднення атмосферного повітря не може стати запропонований в рамках оперативної цілі 1.1 «**Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою**» стратегічної цілі 1 «**Конкурентоздатна, диверсифікована економіка громади формує зайнятість та надходження місцевого бюджету**» проект «Створення індустріального парку», адже громада у своїх стратегічних пріоритетах орієнтована на сталий розвиток та екологічно чисте виробництво.

Водночас реалізація оперативної цілі 3.1 «**Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної**» та оперативної цілі 2.2.«**Рівень енергозабезпечення та енергоефективність відповідає потребам громади**» передбачає модернізацію матеріально-технічної бази комунальних підприємств та установ, зокрема реконструкцію системи опалення, заміну котлів новими більш ефективними та екологічно безпечними. Стратегічною ціллю 2 «**Громада є екологічно чистою та комфортною для проживання**» – передбачають формування якісної дорожньої та придорожньої інфраструктури в громаді. В середньостроковій перспективі це дозволить зменшити кількість шкідливих викидів в атмосферне повітря і матиме позитивний вплив на стан довкілля загалом та атмосферного повітря зокрема.

Водні ресурси. Оперативна ціль 2.1 «**Інфраструктура населених пунктів громади є розвиненою та відповідає потребам мешканців і мешканок**» передбачає реконструкцію та модернізацію мереж водопостачання та водовідведення, будівництво бюветів та очисних споруд, зокрема мова йде про реконструкцію очисних споруд у с.Шевченково (за підтримки НЕФКО), які були зруйновані, інвентаризація та розробка паспортів водних об'єктів. Це сприятиме формуванню безпечного довкілля, екологічної стабільності, охороні навколишнього природного середовища.

Водночас Стратегія не передбачає започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Відходи. Завданням оперативної цілі 2.3 «**Громада є дружньою до довкілля**» є забезпечення екологічної безпеки та формування екологічної культури мешканців, яке реалізуватиметься через налагодження системи управління ТПВ, зокрема його сортування та переробку, будівництво сміттєпереробного заводу. Громадою затверджено Програму «Управління відходами Великодимерської селищної територіальної громади на 2024-2028 роки». Відтак реалізація Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню стану навколишнього природного середовища через створення ефективної системи управління ТПВ.

Створення інвестиційного паспорту, передбачене оперативною ціллю 1.1. «**Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою**», покликане не лише створити позитивний імідж громади для потенційного інвестора, але позиціонувати її як екологічну територію з поставленими вимогами до підприємців щодо впливу на довкілля.

Земельні ресурси. Оперативна ціль 1.1 «**Громада ефективно управляє активами та є інвестиційно привабливою**» має завдання забезпечити ефективне управління комунальною власністю та землею, якісний просторовий розвиток громади, розроблення проектів землеустрою та технічної документації щодо інвентаризації земельних ділянок для реєстрації виявлених об'єктів у власність громади. Крім того, серед проектів розробка Комплексного плану просторового розвитку громади, що сприятиме впорядкуванню обліку земельних ресурсів громади, дотримання зональності при планування розвитку території та водночас вимагає формування вимог до потенційного орендаря чи власника в частині вкладання інвестиційних коштів у екологічно чисті проекти та ведення екологічно орієнтованого сільського господарства.

Запобігати забрудненню ґрунтів сприятиме вдосконалення системи управління відходами, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, налагодження роботи сміттесортувальної лінії. Загалом запровадження Стратегії не повинно негативно відобразитися на стані земельних ресурсів громади.

Біорізноманіття. У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття та рекреаційні зони. Водночас реалізація оперативної цілі 2.3. «Громада дружна до довкілля» є облаштування природних відпочинкових зон у Великодимерській громаді, підвищення рівня екологічної культури дорослих та дітей.

Реалізації оперативних цілей Стратегії не матиме негативного впливу на **об'єкти природно-заповідного фонду, які представлено Національним парком «Залісся», ботанічними заказниками «Великівське болото», та «Оврамівсько-Івашківський».**

Більше того, серед програм оперативної цілі 2.3 Громада є дружною до довкілля є Цільова програма «Охорона навколишнього природного середовища, екологічна оцінка та менеджмент території населених пунктів, які входять до складу Великодимерської селищної територіальної громади Броварського району Київської області на 2024-2028 роки» в завданнях якої є Розробка і затвердження обґрунтування для створення об'єкту ПЗФ місцевого значення «Повалушки» в селищі Велика Димерка, загальною площею 4 га. А отже площа екомережі громади матиме тенденцію до збільшення.

Розробка проекту зонування та реконструкції для об'єкту ПЗФ місцевого значення «Повалушки» в селищі Велика Димерка загальною площею 4 га.

Відповідно до статті 64 Закону України «Про природо-заповідний фонд України» порушення законодавства про природо-заповідний фонд наступає у разі:

- а) нецільовому використанні територій та об'єктів природно-заповідного фонду, порушенні вимог проектів створення та організації територій природно-заповідного фонду;
- б) здійсненні в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон забороненої господарської діяльності;
- в) організації на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, в їх охоронних зонах господарської діяльності без попереднього проведення екологічної експертизи або з порушенням її висновків;
- г) невжитті заходів щодо попередження і ліквідації екологічних наслідків аварій та іншого шкідливого впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду;
- д) порушенні строків і порядку розгляду клопотань про створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- е) порушенні вимог щодо використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- є) перевищенні допустимих хімічних, фізичних, біотичних та інших впливів і антропогенних навантажень, порушенні вимог наданих дозволів на використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ж) псуванні, пошкодженні чи знищенні природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду та зарезервованих для включення до його складу;
- з) самочинній зміні меж, відведенні територій та об'єктів природно-заповідного фонду для інших потреб.

У Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2034 року та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації відсутні завдання та заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду чи вплинути на зменшення їх площі.

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Оперативна ціль 1.3. «Громада є туристично привабливою дестинацією» та 2.3. «Громада є дружною до довкілля» передбачає облаштування туристично-рекреаційної інфраструктури, громадського простору та створення відпочинкових зон

у парках та скверах, водних об'єктах громади, ліквідацію аварійних дерев, формування клумб, квітників. Це сприятиме розвитку рекреаційних зон в громаді та може спричинити зростання антропогенного навантаження на ці рекреаційні зони. Водночас це не матиме негативного впливу на об'єкти культурної спадщини, природно-заповідний фонд.

Слід зауважити, що громада дбає про створення безбар'єрного середовища в громаді, та включення в життя громади маломобільну категорії населення, створення безпечних та комфортних умов для усіх мешканців (Стратегічна ціль 3.2. «Згуртована громада з можливостями розвитку для кожного та кожної»).

Населення та інфраструктура. Стратегія та План заходів не передбачає появи нових ризиків для здоров'я населення громади. Всі цілі та завдання спрямовані на покращення умов життєдіяльності мешканців та гостей громади. Зокрема, на покращення здоров'я населення зорієнтована оперативна ціль 3.1 **«Соціальні послуги є якісні та доступні для кожного та кожної»** завдання 3.1.2. «Забезпечити сприяння доступності та якості послуг сфери охорони здоров'я мешканців і мешканок усіх населених пунктів», яка передбачає модернізацію закладів охорони здоров'я та підвищення якості надання медичних послуг. Окремим завданням 3.1.5. «Забезпечити сприяння підвищенню якості та доступності соціальних послуг» є реалізація комплексу заходів, необхідних для створення без бар'єрного середовища в громаді, та включення в життя громади маломобільну категорії населення, ветеранів. Передбачається проведення аудиту доступності, визначення ділянок тротуарів, пішохідних переходів, дворів, автобусних зупинок, стоянок, які необхідно привести у відповідність вимогам безбар'єрності.

Громада дбатиме про безпеку своїх мешканців - серед завдань Стратегічної цілі 2 - 2.1.4. «Зміцнити безпеку проживання мешканців та мешканок усіх населених пунктів» - розбудова систем відеоспостереження та забезпечення діяльності Муніципального центру безпеки інше.

Екологічне управління та моніторинг. Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Водночас у Стратегії закладено заходи з покращення управління ТВП та розбудови системи енергоменеджменту, енергомодернізації комунальних будівель, використання переваг альтернативної енергетики. В Великодиммерській СТГ затверджено низку місцевих програм, скерованих на запобігання шкоди довкіллю, зокрема:

- Цільова програма «Охорона навколишнього природного середовища, екологічна оцінка та менеджмент території населених пунктів, які входять до складу Великодиммерської селищної територіальної громади Броварського району Київської області на 2024-2028 роки»;
- Програма "Поводження з будівельними відходами, знесення будівель та споруд, зруйнованих внаслідок агресивних дій військ РФ в населених пунктах Великодиммерської ТГ на 2024-2026рр.";
- Програма «Управління відходами Великодиммерської селищної територіальної громади на 2024-2028 роки»;
- Програма регулювання чисельності безпритульних тварин в населених пунктах Великодиммерської селищної територіальної громади на 2024-2028 роки. У Стратегії приділяється увага моніторингу стану довкілля та освітньо-екологічним кампаніям екологічного спрямування.

Виконання всіх вищезазначених заходів сприятиме адаптації до змін клімату. Стратегія та План передбачає виконання заходів, реалізація яких сприятиме формуванню сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату за рахунок енергозбереження, водозбереження, забезпечення комфортних зон (тінь, вода, контрольована температура та вологість), запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, збільшення території зелених насаджень, інше.

Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів спричинить до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі собою будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля – відсутня.

Відтак, реалізація Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація усіх оперативних цілей Стратегії та Плану сприятиме покращенню екологічної ситуації в територіальній громаді.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії передбачає виконання заходів та проектів, пов'язаних з енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з розробки Стратегії, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля. Зокрема:

1. **Атмосферне повітря.** Для зменшення впливу викиду шкідливих речовин в атмосферу, в т. ч. автомобільним транспортом, передбачається:
 - створення території зелених насаджень та облаштування благоустрою території;
 - оренда 5-х сертифікованих приладів для моніторингу стану повітря в п'яти населених пунктах громади, а саме в селищі Велика Димерка, с.Гоголів, С.Плоске, с.Шевченкове, с. Бобрик
 - впровадження системи енергоменеджменту, стимулювання заходів з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях;
 - використання переваг альтернативної енергетики;
 - інформування населення та попередження підпалів;
 - проведення поточного та капітального ремонту доріг.
2. **Водні ресурси.** Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді та запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств та підприємств в ґрунт та поверхневі води передбачається вжити наступні заходи:
 - здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
 - відновити роботу очисних споруд;
 - покращити доступ до питної води шляхом будівництва бюветів;
 - інвентаризувати 31 водойму на території громади, визначити їх стан та розробити паспорти водних об'єктів;
 - розробити проектну документацію по відновленню гідрологічного режиму, покращення технологічного та санітарного стану внутрішніх водойм Громади;
 - здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронних зон;
 - провадити регулярне очищення водних об'єктів.
3. **Земельні ресурси.** Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:
 - проведення аудиту земель Громади для визначення потреб та можливих ділянок для відновлення;
 - упорядкування орних земель шляхом виведення з їх складу водоохоронних зон, ерозійно небезпечних та інших не придатних для розорювання угідь;
 - створення нових та реконструкція існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень на деградованих та малопродуктивних землях і вздовж поверхневих водних об'єктів;
 - здійснити рекультивация земель сільськогосподарського призначення, які зазнали негативного екологічного впливу.
4. **Природні рослинні ресурси**
 - запровадити заходи по попередженню підпалів сухої трави та незаконної вирубки лісів;
 - відтворення лісів та лісорозведення на землях, що раніше не були зайняті лісом, в тому числі малопродуктивних та деградованих;
 - здійснювати ліквідацію аварійних, фаутичних дерев та сухостою, крокування та обрізки дерев;

- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивки клумб, квітників тощо в громадських місцях;
 - боротьба з поширенням шкідливих інвазійних видів рослин.
5. **Управління відходами.** Для запобігання забрудненню території громади ТВП, в т. ч. появи несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:
- розробка і впровадження місцевого Плану управління відходами на 10 років;
 - ліквідація місць тимчасового накопичення будівельних відходів що утворилися внаслідок військових дій, розташованих у н.п.Богданівка, Плоске, Світільня, Русанів, загальною площею 8 га.;
 - регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в сільській місцевості та своєчасно їх ліквідувати;
 - налагодити сортування сміття в населених пунктах та роботи сміттесортувальної лінії;
 - у співробітництві з іншими територіальними громадами створити сміттєпереробний завод;
 - посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;
1. **Території та об'єкти природно-заповідного фонду, об'єкти Смарагдової мережі та біорізноманіття.** Для збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду (Національний парк «Залісся», Гідрологічний заказник місцевого значення «Великівське болото», Ботанічний заказник місцевого значення «Оврамівсько-Івашківський», що знаходяться на території громади, а також рослинного і тваринного світу громади доцільно:
- розробка та створення об'єкту ПЗФ місцевого значення «Повалушки» в селищі Велика Димерка, загальною площею 4 га.
 - розробити проекти землеустрою з організації та встановлення в природі меж територій природно-заповідного фонду, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг;
 - підвищити кваліфікацію і розвиток професійних компетенцій представників організацій громадянського суспільства у сфері охорони довкілля;
 - здійснити спеціальні заходи по боротьбі з інвазійними видами рослин.
2. **Кліматичні питання.** Для зниження впливу зміни клімату на довкілля громади доцільно:
- проводити моніторинг рекреаційних навантажень на ландшафти;
 - налагодити співпрацю громадських організацій, органів місцевого самоврядування з європейськими організаціями та фондами, що займаються фінансовою підтримкою регіонального розвитку та вирішенням екологічних проблем.
 - сприяти зменшенню викидів парникових газів за рахунок енергозбереження, раціоналізації структури енергозбереження, зниження непродуктивних втрат енергоресурсів, впровадження нових малоресурсоємних технологій, а також збільшення лісових насаджень;
 - сприяти впровадженню біоенергетичних технологій в громаді.
3. **Здоров'я населення.** Для запобігання погіршенню здоров'я населення громади необхідно:
- вдосконалювати і розширювати медичні послуги, що надають заклади охорони здоров'я в громаді;
 - покращити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я громади;
 - проводити інформаційно-оздоровчі заходи щодо популяризації активного способу життя, формування відповідального ставлення до оточуючого середовища та власного здоров'я.
4. **Культурна спадщина.** З метою збереження та використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь необхідно:
- забезпечити захист об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, руйнування або пошкодження, зокрема від руйнування внаслідок ворожих ракетних обстрілів;
 - розробити відповідні програми охорони культурної спадщини;

– забезпечити охоронні заходи щодо пам'яток місцевого значення та їх територій у разі виникнення загрози їх пошкодження або руйнування внаслідок дії природних факторів чи проведення будь-яких робіт.

Переважає більшість рекомендацій Робочої групи з розробки Стратегії та Плану заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії. На всіх етапах реалізації Стратегії та Плану заходів заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі згідно з вимогами Водного кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про охорону земель», «Про охорону атмосферного повітря» та інших

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації розроблена на довгостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії вказує на те, що її реалізація позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття тощо. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Водночас у контексті стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів можуть бути розглянуті й інші сценарії розвитку: 1) гіпотетичний «нульовий» сценарій, за яким Стратегія та План заходів не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію у громаді; 2) сценарій, який передбачає врахування в документі державного планування пропозицій та зауважень щодо покращення стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, які надійдуть за результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації та Звіту про їх стратегічну екологічну оцінку.

Гіпотетичний «нульовий» сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану речей. Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники відновлення і розвитку громади будуть залишатись малорухомими. А це стримує реалізацію заходів з охорони та збереження компонентів довкілля і забезпечення збалансованого розвитку територіальної громади, а також розширення природоохоронних територій. Головною потенційною загрозою гіпотетичного «нульового» сценарію є потенційна втрата системності розвитку територіальної громади в середньо- та довгостроковій перспективі, що може стати причиною її інерційного розвитку.

В разі не затвердження Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації можуть загальмуватися процеси, скеровані на екологічно збалансований соціально-економічний розвиток громади, що спричинятиме до збільшення викидів в атмосферу, забруднення водних та земельних ресурсів, посилення проблем управління ТПВ та збільшення чисельності несанкціонованих сміттєзвалищ, незворотної втрати рідкісних видів тварин і рослин, руйнування природоохоронних та заповідних територій, а також об'єктів культурної спадщини. Водночас може погіршитися і стан здоров'я населення через зниження рівня доступності та спроможності мережі закладів охорони здоров'я, падіння якості медичних послуг, підвищення загроз життєдіяльності населення тощо.

Реалізація гіпотетичного «нульового» сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, які не сприятимуть формуванню комфортних умов життєдіяльності населення та можуть спричинити до погіршення його здоров'я.

Відтак за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного «нульового» сценарію розвиток Великодимерської територіальної громади буде ускладнений, і цей сценарій з високою ймовірністю може призвести до погіршення екологічної ситуації, що в кінцевому результаті негативно позначиться на здоров'ї населення.

Другий альтернативний сценарій передбачає затвердження проєкту Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації, який враховуватиме обґрунтовані пропозиції та зауваження щодо покращення стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, які надійдуть за результатами громадського обговорення та консультацій з органами виконавчої влади Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації та Звіту про їх стратегічну екологічну оцінку. Водночас цей сценарій може передбачати додаткові витрати ресурсів територіальної громади для його реалізації.

Натомість, в аналізованому проєкті Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації передбачено, що планування розвитку громади ґрунтується на врахуванні ключових викликів, які впливають на людину, інфраструктуру, безпекове середовище, економіку, довкілля, здоров'я населення тощо.

Відтак в інтересах забезпечення ефективного системного розвитку Великодимерської селищної територіальної громади найбільш прийнятним варіантом буде затвердження аналізованого проєкту Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації з врахуванням рекомендацій, викладених у даному Звіті.

Стратегічна екологічна оцінка проводилась з врахуванням типу документу (Стратегія розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року), територіального охоплення (місцевий рівень) та характеру планованої діяльності (комплексний прогноз розвитку громади). Також, враховано доступність інформації про сучасний стан довкілля та тенденції його зміни.

Для підготовки Звіту про стратегічну екологічну оцінку використано наступні вихідні дані:

- вихідні дані для розробки Стратегії (інформація селищної ради, результати опитувань, фокус-груп);
- регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища Київської області у 2023 році;
- екологічний паспорт Київської області 2022 року
- схема екологічної мережі Київської області;
- дані Головного управління статистики в Київській області;
- галузеві обласні програми;
- аналітичні дані Мінприроди, Держводагенства, Держгеонадр;
- інформація з системи державного екологічного моніторингу;
- публікації і оцінки незалежних експертів про стан навколишнього природного середовища.

У процесі проведення СЕО використано такі методи:

- характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення на території, яку охоплює проєкт Стратегії та Плану, та прогнозних змін цього стану: на основі аналізу наявної статистичної та аналітичної інформації, вихідних даних, картографічних матеріалів оцінено загальний стан навколишнього середовища, найбільші проблеми та ризики, можливі тенденції змін стану без прийняття документу;
- оцінка величини і значимості впливів при реалізації Стратегії та Плану заходів за якісними критеріями, що оцінюють величину впливу (включаючи інтенсивність, просторове і часове

охоплення, оборотність, ймовірність настання): на основі аналізу даних щодо запланованої діяльності та очікуваних показників визначені найсуттєвіші можливі впливи їх інтенсивність та тривалість, найбільші ризики від реалізації документу.

Для визначення інтегрованого впливу використано мультикритеріальний аналіз – метод оцінки величини і значимості впливів, який дозволяє проводити зіставлення різнорідних впливів і створює основу для оцінки кумулятивних ефектів.

До ускладнень, які виникли під час підготовки Звіту про СЕО, однозначно можна віднести недостатність статистичної інформації на рівні територіальних громад, використання у звітних матеріалах застарілих даних, відсутність «якісної» інформації на сайтах профільних організацій та установ, які є носіями та розпорядниками цієї інформації. Також, ускладнило проведення оцінювання відсутність доступу до актуальної інформації про стан довкілля внаслідок закриття після 24 лютого 2022 року доступу до деяких інтернет-ресурсів з міркувань безпеки та погіршення охоплення респондентів статистичними спостереженнями.

Оцінка кумулятивних ефектів на рівні даного проекту планованої діяльності ускладнена браком інформації про екологічні аспекти інших проектів і діючих об'єктів. Також, Стратегії та Плани розвитку громади, області містять лише орієнтовні дані щодо проектів, що не дає змогу оцінити з високим ступенем вірогідності появу нових чи посилення дії існуючих факторів впливу.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Під час реалізації Стратегії та Плану заходів потрібно відстежувати екологічні загрози для довкілля, об'єктивно оцінювати їх наслідки, в тому числі для здоров'я населення, та вживати заходи для їх усунення та нейтралізації. Для цього необхідно провадити моніторинг можливих наслідків реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Здійснення таких заходів забезпечує можливість:

- виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а саме вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (на один, три-п'ять, 10-15 років, 50-100 років відповідно), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;
- запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування;
- виявлення непередбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Стратегії та Плану заходів;
- отримання інформації, яка може бути використана для удосконалення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірка дотримання екологічних норм, встановлених відповідними органами влади;
- відстеження процесу виконання Стратегії та Плану заходів відповідно до ухваленого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

За результатами щорічного моніторингу кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до умов реалізації Стратегії та Плану заходів.

Моніторинг проводиться згідно з Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 р. №1272.

Наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 №265 затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад. Відповідно до вказаного документу моніторинг проводиться з метою відстеження та аналізу

динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до стратегічних, оперативних цілей та завдань, визначених у Стратегії.

Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги може бути потрібно проведення лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту. Для цього доцільним є налагодження в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) в межах житлової, промислової та рекреаційної зон. Альтернативним варіантом може бути використання даних моніторингу складових довілля, які проводяться на регіональному та загальнодержавному рівнях відповідними компетентними органами.

Потенційні індикатори для здійснення моніторингу Стратегії та Плану заходів пропонується використання екологічних показників (індикаторів) в розрізі компонентів довілля, які наведено в таблиці 9.1.

Таблиця 9.1. Показники (індикатори) моніторингу наслідків виконання Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 роки з її реалізації для довілля, в тому числі для здоров'я населення

Компонент и довілля	Показники	Одиниця вимірювання	Джерело	Індикатор виконання
Атмосферне повітря	викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря	кг	https://aqicn.org/station/ukraine/velykyadymerka/15/vulytsia-soborna	покращення якості
	кількість комунальних закладів, в яких підвищено енергоефективність	одиниць	інформація ОМС	5
Водні ресурси	обсяг скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти	млн м ³	Державне агентство водних ресурсів	зменшення обсягу
	інвентаризовано водні об'єкти	+ /-	Інформація ОМС	25
	реконструйовано (відбудовано) очисні споруди	+ /-	інформація ОМС	1
	відновлено водні об'єкти	+/-	інформація ОМС	8
Земельні ресурси	визначення водоохоронних зон, після паспортизації водних об'єктів	га	інформація ОМС	15 водойм
	площа консервації деградованих та малопродуктивних земель	га	інформація ОМС	50

ЗВІТ ПРО СЕО СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОДИМЕРСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ (З ПЕРСПЕКТИВОЮ ДІЇ ДО 2034 РОКУ) ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2025-2027 РР З ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Компонент и довкілля	Показники	Одиниця вимірювання	Джерело	Індикатор виконання
	наявність комплексного плану просторового розвитку	+ /-	Інформація ОМС	1
Території з природо-охоронним статусом, об'єкти Смарагдової мережі	кількість створених об'єктів ПЗФ на території громади	одиниць	інформація ОМС	1
Рекреаційні зони та культурна спадщина	рівень задоволеності мешканців громади та гостей впорядкованістю, чистотою рекреаційних зон	(бали від 1 (мін) до 5 (макс));	інформація ОМС	Зростання
	відновлено полезахисних смуг	км	інформація ОМС	80
Відходи	оформлена земельна ділянка під будівництво сміттєпереробного заводу	+/-, га	інформація ОМС	15 га
	місцевий План управління відходами на 10 років	+/-	інформація ОМС	1
	налагоджена робота сміттєсортувальної лінії в громаді	+/-	інформація ОМС	1
	ліквідація місць тимчасового накопичення будівельних відходів що утворилися внаслідок військових дій, розташованих у н.п.Богданівка, Плоске, Світільня, Русанів, загальною	га/ м.куб	інформація ОМС	8 га/ 500 м.куб.
Здоров'я населення	кількість населення громади	осіб	інформація ОМС	зростання
	кількість закладі охорони здоров'я з оновленою матеріально-технічною базою	одиниць	інформація ОМС	2
	відсоток мешканців громади, які подали декларації про вибір лікаря	%	НСЗУ	88

Компонент и довкілля	Показники	Одиниця вимірювання	Джерело	Індикатор виконання
Клімат	середня температура липня	градус	https://geomap.land.kiev.ua/climate-2.html	
	середня температура січні	градус	https://geomap.land.kiev.ua/climate-2.html	
Екологічне управління	проведення екологічних навчань для представників органів місцевого самоврядування видання поліграфічної продукції з екологічної тематики	одиниць	інформація ОМС	1 раз в рік
	рівень екологічної культури мешканців громади	бали від 1 (мін) до 5 (макс)	інформація ОМС	зростання

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, у тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки і порушення, що негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Стратегії буде здійснюватися Великодимерською селищною радою, яка визначатиме періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечить доступ до вихідних даних та результатів моніторингу.

Відповідно до статті 17 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» моніторинг наслідків виконання документа державного планування, у тому числі для здоров'я населення, оприлюднюється один раз на рік органом місцевого самоврядування на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки реалізації Стратегії та Плану заходів для довкілля, у тому числі для здоров'я мешканців громади, селищна рада вживає заходів для їх усунення, а також розглядає пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та Плану заходів для запобігання подібним негативним наслідкам у майбутньому. У разі внесення суттєвих змін до Стратегії та Плану заходів вони підлягають стратегічній екологічній оцінці.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

11. РЕЗЮМЕ ІНФОРМАЦІЇ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

1. Стратегія розвитку Великодимерської територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та План заходів на 2024-2027 роки з її реалізації покликані забезпечити розвиток громади як сучасної згуртованої громади з екологічно чистою територією, комфортної та безпечної для ведення бізнесу та проживання різних верст населення, в тому числі маломобільних осіб. Для забезпечення такого поступу Стратегія базується на принципах збалансованого економічного та соціального розвитку громади, раціонального використання ресурсного потенціалу та екологічної безпеки. Стратегічні напрями розвитку громади включають природоохоронну складову й спрямовані на забезпечення цілей з розвитку екологічно чистої та енергоефективної громади, зокрема через побудову системи енергоменеджменту у громаді, проведення заходів енергозбереження комунальних закладів, використання переваг альтернативної енергетики, запровадження сортування ТПВ та будівництва сміттепереробного заходу для переробки ТПВ, створення об'єкту ПЗФ та відтворення лісів, відновлення та паспортизації водних об'єктів та інші.

2. Цілі та завдання Стратегії загалом спрямовані на зменшення впливів на довкілля. Вони узгоджуються з державними та регіональними екологічними цілями, визначеними Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» та Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року, затвердженою Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 р. №1363-р.

3. Серед головних екологічних проблем Великодимерської селищної територіальної громади можна виділити наступні: непрацюючі та зруйновані/ушкоджені очисні споруди, потреба розширення доступу до питтєвої води та будівництва бюветів, перезавантаження полігону ТПВ та проблеми сортування сміття, загроза виникнення стихійних сміттєзвалищ, незадовільний стан частини комунальних доріг особливо у сільській місцевості, слабка матеріально-технічна база комунальних підприємств та рівень енергоефективності комунальних установ соціальної сфери та інші. Ситуація ускладнюється через наслідки військових дій та недостатнє використання сучасних технологій зменшення впливу на довкілля на промислових підприємствах. Тому вирішення питань захисту навколишнього природного середовища має стратегічний характер.

4. Реалізація Стратегії не передбачає появу нових негативних наслідків для довкілля. Водночас реалізація багатьох оперативних цілей і завдань Стратегії сприятиме покращенню екологічної ситуації в громаді.

5. Серед ключових наслідків реалізації Стратегії щодо ймовірного впливу на довкілля доцільно зробити наступні висновки:

- Вплив на клімат: Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток в майбутньому, є зміна клімату. Екологічні цілі, які враховані при розробленні Стратегії відповідають вимогам «Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року»
- Вплив на атмосферне повітря: внаслідок реалізації Стратегії передбачається покращення стану атмосферного повітря. Стратегія не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря, натомість включає впровадження моніторингу стану повітря.
- Вплив на водні ресурси: Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Водночас серед завдань стратегії відновлення водних об'єктів та їх паспортизація, будівництво очисних споруд, бюветів тощо.
- Позитивний вплив на довкілля матимуть такі заходи, як: прибирання стихійних сміттєзвалищ; проведення інформаційно - просвітницьких заходів, у тому числі з питань

управління побутовими відходами; організація роздільного збору сміття та налагодження роботи сортувальної лінії, будівництво сміттєпереробного заводу.

- Вплив на земельні ресурси: внаслідок реалізації Стратегії не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. Позитивний вплив на довкілля матиме відновлення степових, лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених природних ландшафтів, створення і відновлення сіножатей та пасовищ, упорядкування орних земель шляхом виведення з їх складу водоохоронних зон, ерозійно небезпечних та інших не придатних для розорювання угідь.
- Вплив на біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину: в Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений шляхом створення об'єкта ПЗФ місцевого значення «Повалушки» в селищі Велика Димерка, загальною площею 4 га., відновлення паркових зон, озеленення, охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів.

6. Реалізація стратегії не матиме негативних наслідків від будівництва чи модернізації об'єктів інфраструктури для територій із природоохоронним статусом громади.

7. Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

8. Під час реалізації Стратегії передбачено здійснення моніторингу ефективності її впровадження за допомогою екологічних індикаторів. Це є важливою складовою контролю впливу реалізації Стратегії на довкілля та необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади з врахуванням екологічних норм.

9. Транскордонні наслідки виконання Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

З огляду на зазначене можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії розвитку Великодимерської селищної територіальної громади до 2027 року (з перспективою дії до 2034 року) та Плану заходів на 2025-2027 рр з її реалізації було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та заходів з мінімізації появи негативних ризиків. Реалізація Стратегії, за умови дотримання екологічних вимог, сприятиме збереженню довкілля та зменшенню антропогенного навантаження. Робота у напрямку досягнення її цілей забезпечить стійкий розвиток громади та сприятиме покращенню рівня життя місцевих мешканців через діяльність органу місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців громади з дотриманням екологічних норм та раціональне використання природних ресурсів.

Виконала:

Експертка зі стратегічного планування
ініціативи CLIR проєкту SURGe

Ірина Сторонянська